

BULLETIN

3/1995

Národní protidrogová centrála
Praha

Obsah :

1. Spolupráce a součinnost NPDC ČR 1993 – 1994
Redakční rada
2. Situace v oblasti nelegální výroby, obchodu a šíření omamných a psychotropních látek za I. pololetí roku 1995
JUDr. Jiří Komorous – NPDC ÚOOZ S KP P ČR
3. Drogy z přírodních materiálů stále aktuální
Doc. Ing. Renata Štablová – Policejní akademie ČR
4. Trestná činnost v souvislosti s nealkoholovou toxikománií – II. část
JUDr. Miroslav Borník
5. Drogová situace ve světě v roce 1994 – Výběr z výroční zprávy OSN za rok 1994
Redakční rada
6. Výběr ze zahraničních informací k problematice drog

SPOLUPRÁCE A SOUČINNOST NPDC ČR 1993 – 1994, III. ČÁST

REDAKČNÍ RADA

Ve třetím čísle Bulletinu NPDC pokračujeme v přehledu dalších útvarů Policejního prezidia ČR, součástí Ministerstva vnitra ČR a organizací České republiky, se kterými NPDC navázala efektivní kontakty a které se promítají do každodenní činnosti NPDC.

Policie České republiky

Specializované liniové centrály Útvaru pro odhalování organizovaného zločinu S KP ČR

- Nejblíží partneři NPDC v rámci odhalování organizované trestné činnosti, kteří jsou zaměřeni a specializováni po jednotlivých hlavních liniích organizovaného zločinu, jako například nelegální obchod se zbraněmi, se štěpnými materiály, obchod s prostitutí, nelegální migrace, padělání, organizované vydírání a násilné projevy. Probíhá pravidelná týdenní výměna informací, koordinace akcí a v radě případů společné akce. Spolupráce je na velmi dobré úrovni.

Správa P ČR hl.m. Prahy, Obvodní ředitelství P ČR a Místní oddělení P ČR v Praze

- K velmi zásadní pozitivní změně v oblasti spolupráce NPDC se Správou hl.m. Prahy došlo v dubnu 1994 po změně vedení Správy. Od této doby má spolupráce a součinnost vzestupný trend. Na stále lepších součinnostních vztazích se Správou hl.m. Prahy se odrazila i nepřetržitá dozorcí stálá služba NPDC a zřízení dvou stálých výjezdových skupin NPDC, které jsou schopny 24 hodin denně okamžitě reagovat na jakýkoliv signál od útvarů policie Správy hl.m. Prahy. Součinnost a spolupráce funguje jak na bázi výměny informací, tak v konkrétních akcích.

Městská policie Praha

- Začátek dobré spolupráce s Městskou policií Praha je možné zaznamenat v průběhu roku 1994 při řešení problematiky Náměstí republiky, jako první otevřené české drogové scény v tomto teritoriu. V roce 1995 byla tato spolupráce zefektivněna podpisem Dohody mezi Městskou policií Praha a NPDC o spolupráci.

Ministerstvo obrany ČR
Vojenská policie

- První konkrétní kontakty byly navázány v roce 1994 v souvislosti s řešením důvodného podezření na organizovanou distribuci OPL v jedné vojenské posádce. Od této doby se vztahy rozvíjejí na bázi výměny informací v dané problematice.

Další vývoj v oblasti součinnosti a spolupráce bude závislý na vybudování celorepublikové struktury specializovaných součástí policie ČR a ostatních státních orgánů ČR řešících drogovou problematiku a navázání konkrétních vztahů v této oblasti.

SITUACE V OBLASTI NELEGÁLNÍ VÝROBY, OBCHODU A ŠÍŘENÍ OMAMNÝCH A PSYCHOTROPNÍCH LÁTEK ZA I. POLOLETÍ 1995 V ČESKÉ REPUBLICĚ.

JUDr. JIŘÍ KOMOROUS

I.

Obecná situace na nelegálním drogovém trhu v ČR.

Komplexně lze konstatovat, že se potvrzují prognózy a vývojové trendy signalizované analyticko-informačním pracovištěm NPDC ÚOOZ S KP P ČR (dále jen NPDC) z minulého roku. Tato prognóza obsahuje následující body :

- 1- Roste množství drog na nelegálním trhu s omamnými a psychotropními látkami v České republice
- 2- Vzrůstají zločinecké aktivity v dané oblasti se stále zvyšujícím procentem zapojení českých občanů a to jak na území ČR, tak v mezinárodním měřítku
- 3- Stoupá profesionalita, konspirace a brutalita zločineckých skupin a organizací etablovaných se v dané oblasti nelegálních aktivit.
- 4- Zvyšuje se množství občanů České republiky (zejména mládeže) zneužívajících omamné a psychotropní látky.
- 5- Nenastala zatím ještě exploze tzv. související kriminality, to je páchaní trestných činů za účelem získání drog a nebo následkem užívání drog. Toto číslo v porovnání se západoevropskými zeměmi zůstává v České republice nadále poměrně nízká.
- 6- **Nepotvrdil se dosud jediný signál v České republice o distribuci drog v podobě bonbónů, čokolád, žvýkaček a podobně.**
- 7- Celkový nárůst trestné činnosti v oblasti nelegálních aktivit s omamnými a psychotropními látkami oproti minulému roku je o 30 až 45%.
- 8- Pokračuje vývojový trend zvyšující se dostupnosti drog. Drogy nejprve opustily soukromé byty a přecházejí do privátních klubů. Z těchto klubů vstoupily do rockových klubů a diskoték (zejména prostřednictvím tzv. „house-party“). Posléze zaplavily bary, hotely a restaurace obecně. Ve velkých městských aglomeracích vystoupily na ulici v rámci pouliční distribuce a nyní pokračuje trend jejich výskytu a nelegálního obchodu ve stále větší míře v menších městských aglomeracích, až na úroveň okresních měst a to podle stejného scénáře jak je shora uvedeno.
- 9- Pokračuje vzrůstající trend zastoupení drog zahraničního původu na nelegálním drogovém trhu v České republice, kdy k „raketovému“ vzestupu došlo u heroinu, LSD a hašiše. V poslední době se začíná stále více přidávat kokain a MDMA.
- 10- Narůstá internacionalizace zločineckých skupin působících v dané oblasti zločineckých aktivit.

To je tedy deset nejzákladnějších faktů, charakterizujících situaci na nelegálním trhu s drogami v České republice. Na základě toho lze tedy konstatovat, že :

1. Území České republiky se dnes již jednoznačně změnilo v jednu z cílových oblastí mezinárodního obchodu s drogami
2. Kvantum drog zahraničního původu se dostává rychle a stále blíže k hranici množství drog domácího původu. Nejmarkantnější je to u heroinu.
3. Nadále trvá taktika a strategie zločineckých skupin v této oblasti spočívající v distribuci vysoce čistých drog a jejich prodej za dumpingové ceny

TABULKA ZNEUŽÍVÁNÍ OMAMNÝCH A PSYCHOTROPNÍCH LÁTEK V ČR A
SOUČASNÉ CENOVÉ RELACE NA NELEGÁLNÍM TRHU

OPL	Původ OPL	Množství	Cena
Marihuana	ČR + zahraničí	1 cigareta	10-30,-Kč
Hašiš	Afrika + JV Asie	1 g	300-500,- Kč
LSD	Severní Evropa	1 trip	150-250,-Kč
Pervitin	Česká republika	1 g (10 dávek)	800-1.200,-Kč
Heroin	JV + JZ Asie	1 g (10 dávek)	400-800,-Kč
Kokain	Jižní Amerika	1 g (10 dávek)	1.800-2.500,-Kč
Extasy	Nezjištěno	1 tableta	300-500,-Kč
Brown	Česká republika	Nedistribuuje se	
Efedrin	Česká republika	1 g	30-60,-Kč
Crack	USA	Nezjištěno	nezjištěno

II.

Zločinecké aktivity v oblasti nelegálního obchodu a šíření omamných a psychotropních látek na území České republiky.

Zločinecké aktivity v oblasti nelegálního obchodu a šíření omamných a psychotropních látek na území České republiky NPDC monitoruje, identifikuje a rozpracovává v podstatě ze dvou hledisek :

1. Z hlediska složení členů zločineckých skupiny (dále jen ZS).
2. Z hlediska druhu drogy, který je v hlavním zájmu nelegálních aktivit konkrétní ZS.

Nutno podotknout, že v řadě konkrétních případů nelze takovýto model přístupu uplatňovat striktně a dochází k prolínání, ale přesto můžeme rámcově charakterizovat a definovat určité okruhy specializace ZS a okruhu drog v jejich působnosti.

I. - HEROIN – droga dovážená především po tzv. severní větvi „Balkánské cesty“ vedoucí přes naše území. V Okruhu zájmu organizování obchodu s touto drogou jsou dnes v České republice nejaktivnější tři hlavní proudy v rámci evropských zločineckých seskupení :

1. ZS pocházející z republik bývalé SFRJ
2. ZS pocházející z území Bulharské republiky
3. ZS původem z Turecka

Ad 1) Pokud se týče ZS, pocházejících z republik bývalé SFRJ, tak nejaktivněji na území České republiky vystupují tzv. kosovo-albánské ZS, které se také nejvíce promítly do změny území ČR z území pouze tranzitního do území cílové distribuce. Jedná se o klany dobře organizované, tvořené většinou sítí kontaktních buněk po celé trase Balkánské cesty z Balkánského poloostrova přes Českou republiku až do dalších států Západní Evropy. Na území ČR řada z členů těchto ZS otevírá různé podniky a provozovny se záměrem usazovat se v ČR trvale a to i prostřednictvím sňatků.

Ad 2) ZS pocházející v Bulharska jsou poměrně novým fenoménem v oblasti nelegálního obchodu s omamnými a psychotropními látkami v České republice, velmi rychle se rozvíjejícím . Do nedávné doby se tyto ZS etablovaly zejména v oblasti krádeží osobních vozidel. Jejich zapojování do zločineckých aktivit s obchodem s bílou smrtí však má velmi rychlý vzestupný trend s nebezpečnou ideou využívat území ČR také jako cílové oblasti.

Ad 3) U tureckých ZS zůstává zatím nadále trend využívat území České republiky jako území tranzitního ve směru do Západoevropských států. Převážná část jejich nelegálních aktivit zůstává v klasické přepravě drog prostřednictvím autodopravy TIR.

Na konci této části věnované heroinu není od věci se zmínit o skutečnosti, že stále větší část arabských ZS se přeorientovává na obchod a distribuci této drogy v ČR. Nejmarkantněji lze tento fakt sledovat v Praze.

II. KOKAIN – v oblasti obchodu s kokainem monitorují a identifikují specialisté NPDC prozatím dva nejzákladnější proudy obchodníků s touto drogou.

1. ZS pocházející přímo z Jižní Ameriky
2. ZS – občané České republiky společně s emigranty a reemigranty

Ad 1) ZS pocházející přímo z Jižní Ameriky přicházejí do styku s územím ČR zejména jako územím tranzitním při zajišťování cesty této drogy přes ČR do Západní Evropy. Konkrétní styk s aktivitami těchto ZS zaznamenávají policisté NPDC a celníci GŘC při záchytech najatých kurýrů kokainu a to zejména na letišti Praha – Ruzyně.

Ad 2) Pro ČR jsou mnohem nebezpečnější zločinecké aktivity ZS Čechů, a to jak současných občanů ČR, tak bývalých. NPDC se podařilo zlikvidovat v tomto roce jednu z takových skupin, která organizovala dovoz téměř 800 kg kokainu na území ČR, jako do cílové oblasti.

Jinak obecně lze říci, že kokain na území České republiky nedosahuje takové zastupitelnosti na nelegálním drogovém trhu, jako heroin, ale předpokládáme i u něj postupný nárůst.

III. PERVITIN – klasická nejznámější česká droga, jejíž výrobu a distribuci organizují skoro výhradně ZS občanů České republiky a která je zneužívána především na českém nelegálním drogovém trhu.

Jako nebezpečné trendy v aktivitách těchto ZS lze sledovat stále větší prvky organizovanosti a konspirace, což bylo nejmarkantnější v ukončené operaci NPDC „OMEGA“ z tohoto roku, kdy celá organizace pracovala, dá se říci na vysoce profesionální úrovni, založené na řetězci „*dodavatel surovin – spojka – laboratoře – organizace distribuce – obchod*“. Stoupá množství více zabaveného pervitinu, či surovin v rámci konkrétních ukončených operací NPDC.

Přestože NPDC zachytila některé aktivity zahraničních ZS, které se pokoušely a pokoušejí zapojit do organizace nelegálního obchodu s touto drogou, jasně dominantní úlohu nadále sehrávají české ZS.

IV. HAŠIŠ - je možné říci, že tradičně jsou v této oblasti neaktivnější arabské ZS, což jsou ZS pocházející zejména z Tunisu, Alžírsko, Egypta a Libye, protože jak jsem již výše uvedl i tyto skupiny se stále více snaží „uchytit“ v oblasti obchodu s heroinem. Přesto zůstává jejich postavení v obchodu s hašišem dominantní. Podobně jako u kosovo-albánských ZS, řada členů arabských ZS se snaží v ČR usadit trvale a otevírat zde různé podniky a provozovny.

V. OSTATNÍ DROGY A ZS – pokud se týká ostatních druhů drog, jako je LSD, marihuana, MDMA a podobně, aktivity ZS nemají u těchto druhů drog zatím nějaký stálejší charakter s možností definovat konkrétní ZS v daných oblastech.

Za zmínku stojí nedávno ukončená osmnáctiměsíční operace „PUDR“, kterou NPDC zlikvidovala česko-holandskou ZS a ilegální továrnu na MDMA ve středočeském regionu a o které se zmíníme v následujících číslech Bulletinu NPDC, a která byla zatím nejvýznamnějším momentem zločineckých aktivit v okruhu těchto drog na území České republiky.

Určitě za poznámku zcela jistě stojí aktivity ruských zločineckých skupin, které se prozatím realizují především v jiných formách organizované trestné činnosti a to zejména v oblastech organizovaného vydírání, prostituce a násilné trestné činnosti. NPDC zachycuje však stále reálnější nebezpečné signály o snahách ruských ZS a vůbec ZS pocházejících z území bývalého SSSR otevřít na území ČR, respektive přes území ČR tzv. „Jihovýchodní cestu“.

III.

NÁRODNÍ PROTIDROGOVÁ CENTRÁLA ÚOOZ S KP P ČR A JEJÍ ČINNOST V OBDOBÍ LEDNA – ČERVNA 1995

V období prvního pololetí 1995 se Národní protidrogové centrále ÚOOZ S KP P ČR podařilo uzavřít několik zásadních dlouhodobých operací. Na úspěšném ukončení těchto akcí se podstatným způsobem promítly níže uvedené faktory :

1. Velmi dobrá součinnost a koordinace s ostatními specializovanými útvary Policejního prezidia
2. Velmi dobrá součinnost ze základními útvary Policie ČR
3. Vynikající spolupráce NPDC a Generálního ředitelství cel ČR a společné pracovní skupiny těchto dvou pracovišť MV a MF
4. Utajení operací a zabránění úniku informací po celou dobu rozpracování
5. Velmi dobrá úroveň koordinace a spolupráce se zahraničními partnery

Tyto faktory podstatně ovlivnily úspěšné zakončení několika zásadních akcí NPDC.

Byla to operace :

- BLIZARD – zadokumentování trestné činnosti a zatčení českých občanů a reemigrantů organizujících dovoz 700 kg kokainu na území České republiky
- LUCIUS – zadokumentování trestné činnosti a zatčení skupiny českých občanů, zlikvidování sítě 14 ilegálních laboratoří v regionu Západočeského kraje, určené k výrobě pervitinu
- OMEGA – odhalení a zadokumentování trestné činnosti rozsáhlé skupiny českých občanů působících v Praze a Středočeském kraji, včetně likvidace tajných laboratoří na výrobu pervitinu

- EFEDRIN – odhalení a zadokumentování nelegálního vývozu desítek tun efedrinu z VÚAB Roztoky do Mexika
- PUDR – odhalení a zadokumentování trestné činnosti česko-holandské zločinecké skupiny, včetně zajištění ilegální továrny na výrobu MDMA – EXTASY ve Středočeském kraji

NPDC ukončila v tomto sledovaném období celkem :

- realizovaných akcí	28
- stíháno pachatelů	65
- z toho cizinců	8
- trestných činů celkem	85
- podle § 187	55
- podle § 188	11
- podle § 188a	2
- ostatní trestné činy	11
- podle § 187/2	27
- podle § 187/3	3
- podle § 188/2 a 188a/2	4

Bylo zajištěno :

2 kg kokainu
v cizině na základě informací NPDC 700 kg

5 kg efedrinu
v cizině na základě informací NPDC 24 tun

Bylo zlikvidováno :

7 ilegálních laboratoří
3 varny
3 zbraně
1 továrna

Mimo plnění svých základních úkolů, to je výkon, analýza, koordinace a metodika, se NPDC v tomto období dále výrazně profilovala i v podílu na činnosti v preventivní oblasti. NPDC spolupracuje intenzivně se specializovanými pracovišti Ministerstva školství a Ministerstva zdravotnictví, podílí se na přípravě řady materiálů, tiskovin i filmů s preventivními prvky. Policisté NPDC jsou zváni na řadu přednášek a to jak preventivního charakteru, tak i vzdělávacích a zdokonalovacích kurzů pro pedagogy, zdravotníky, specialisty Ministerstva spravedlnosti, Ministerstva financí nebo Ministerstva obrany. Je možné konstatovat, že tento trend v oblasti prevence součinnosti a spolupráce bude i nadále pokračovat.

ZÁVĚR

Činnost. A naplňování úkolů NPDC ÚOOZ S KP P ČR v oblasti výkonu, analýzy, koordinace, metodiky, vzdělávání a mezinárodní spolupráce potvrzuje správnost strategie a její uplatňování v konkrétní činnosti NPDC v I. pololetí roku 1995.

Přes trvajících rezervy a to zejména v dobudování celorepublikové struktury specializovaných složek kriminální policie po linii omamných a psychotropních látek, můžeme konstatovat, že policii ČR se v dané oblasti úkoly plnit daří.

DROGY Z PŘÍRODNÍCH MATERIÁLŮ STÁLE AKTUÁLNÍ

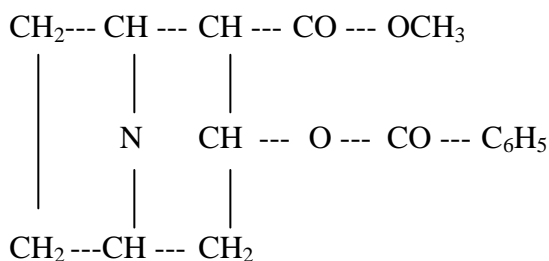
Doc. Ing. RENATA ŠTABLOVÁ, Csc.

I když je svět od šedesátých let doslova zaplavován syntetickými drogami, jejichž sortiment se zejména v posledních letech rozrůstá téměř geometrickou řadou, těší se „klasické“ drogy stále plné pozornosti konzumentů.

Spektrum drog získávaných z přírodních materiálů je poměrně úzké, zato si však udržují pozornost již celé tisíceletí. Některé z nich jsou dosud vázány na určitá teritoria (např. khat, kawa-kawa), jiné však zaujímají přední místa na nezákonných drogových trzích ve všech světadílech. K nim patří drogy získávané z listu keře koka, konopí a z máku.

KOKA je keř nebo malý strom s prutovitými větvemi (nejrozšířenějším druhem je *Erythroxylum coca* LAM.), původně vytvářející přírodní porosty na východních svazích bolivijských a peruánských And. I když největším producentem koka listů zůstává jihoamerický kontinent, jeho pěstování se rozšířilo i na jiné kontinenty. Plantáže koky se dnes zakládají zpravidla na lesních mýtinách tropického i subtropického pásma, koka listy se z keřů sklízí od stáří tří let a to třikrát až čtyřikrát ročně, přičemž životnost plantáže je zpravidla dvacet let. Podle odhadu OSN činí roční produkce kokainu kolem 1500 tun.

Účinnou látkou listů koka jsou tzv. tropanové alkaloidy, z nichž dominantním alkaloidem je **kokain** (*methylbenzoylekgonin*), $C_{17}H_{21}NO_4$.

KOKAIN

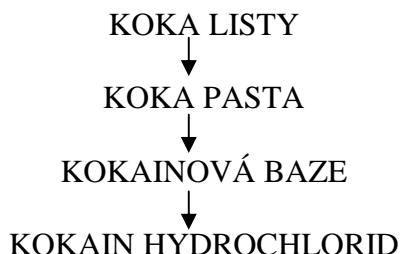
Žvýkání listů koka je rozšířeno mezi jihoamerickými Indiány již řadu staletí (tzv. coqueros) v denní dávce cca 25-50 gramů čerstvých listů (což odpovídá asi 0,05-0,1 gramů kokainu), pro udržení tělesné svěžesti a k odstranění pocitu hladu a žízně. Coqueros balí čerstvé listy koky nejčastěji s hašeným vápnem do kuličky, kterou pak žvýkají, v současnosti tímto způsobem dosud užívá koku asi 10 milionů Indiánů v Jižní Americe, v oblibě je též čaj z kokových listů.

I když první zprávy o této droze dospěly do Evropy již na přelomu 15. a 16. Století, její rozšíření na našem kontinentu se datuje až do druhé poloviny 19. Století a je úzce svázáno s rozvojem chemických a lékařských věd (1855 izolace kokainu z listu keře koky a jeho následné využití v lokální anestezii). O jeho toxikomanském zneužívání v Evropě lze však hovořit až od dvacátých, respektive třicátých let našeho století. Od této doby kokainismus prošel několika obdobími útlumu, kdy byl dočasně zastíněn jinými drogami (např. LSD, amfetaminy), ale po určitém období dochází vždy opět k obnově zájmu, o čemž svědčí i současná situace.

KOKAIN (koks, sníh, bělouš aj.), tak jak je znám na drogové scéně, bývá po izolaci z koka listů, což představuje náročný technologický proces, chemicky upraven nejčastěji na kokain hydrochlorid ($C_{17}H_{22}ClNO_4$) – bílé lesklé krystalky bez zápachu, chutnající

nahorkle. Aplikuje se nejčastěji „šňupáním“ v dávkách 30-40 mg, nebo intravenosně (1 dávka cca 20 mg), přičemž denní množství přijímané drogy je velmi individuální a pohybuje se od desetin gramu až do 20 gramů.

SCHÉMATICKÉ ZNÁZORNĚNÍ VÝROBY KOKAINU Z KOKA LISTŮ

Jednou z nejnebezpečnějších drog je tzv. „crack“ (krtek, rock, free-base a pod.) – volná baza kokainu. Aplikuje se kouřením a účinky na organismus jsou velmi rychlé. Toxikomané si připravují crack z kokainu přidáním alkalického činidla (např. soda, vápno, běžně používají i prášek do pečiva). Závislost vzniká již po jedné nebo dvou dávkách.

Při aplikaci kokainu se zpočátku objevují spíše nepříjemné pocity (srdeční slabost, třes rukou, mrazení), euforické stavy spojené s pocity blaženosti se dostavují po opakované aplikaci kokainu. Kokainista je družný, má příjemné halucinace, vyhledává druhy aby společně prožívali své halucinace, která si dovedou i vsugerovat. Společné halucinace provázené zvýšeným pohlavním drážděním vedou však často k sexuálními deviacím. Po několikrát opakovaném užívání se dostavují stavy neklidu, úzkosti, pocity pronásledování a stavy, kdy kokainista je přesvědčen, že má plné tělo parazitů a hmyzu. Dochází k postupnému chátrání organismu, objevují se časté křeče a tachykardie. Silně závislí uživatelé opakují svou dávku vždy po několika hodinách a postupně se dostávají do stádia deliria, psychózy nebo úplného fyzického vyčerpání.

MÁK (*Papaver somniferum L.*) patří k nejstarším kulturním rostlinám, jejichž pěstování je rozšířeno na velké části povrchu země, především však v mimotropických oblastech severní polokoule. V popředí zájmu byla především jeho olejnatá semena, však již staří Egypťané využívali odvaru z makových listů jako léku proti bolestem. Také ve středověkém Řecku začali využívat opojných účinků odvaru z nezralých makovic, zpočátku k utišení bolesti, později i pro jeho opojné účinky (maková rostlina byla zasvěcena bohu spánku Hypnoovi a bohu snů Morfeovi). Je známo, že i slavný starověký lékař Hippokrates používal mléčné šťávy z listů a plodu máku („opos“) jako prostředku proti bolestem.

Jiná situace nastala v zemích islámu, kde bylo Mohamedem zakázáno pití alkoholu a obyvatelstvo se v důsledku toho uchýlovalo k opiu jako náhražce. Odtud se pak rozšířilo kouření opia dále na východ., zejména do Číny, kde zapustilo pevné kořeny. Přestože úsilí o potlačení pěstování máku pro nezákonné účely se v mezinárodním měřítku datuje již od šanghajské konference, která se konala v roce 1909 (v Číně byl již v roce 1728 zakázán obchod s opiem a v roce 1799 zakázáno i jeho používání), produkuje se dosud na světě ročně více než 6000 tun opia, přičemž pro lékařské účely je využita jen asi desetina této produkce, zatímco zbývající množství se stává předmětem nelegální produkce opiových alkaloidů, zejména morfinu a jeho konverze na heroin.

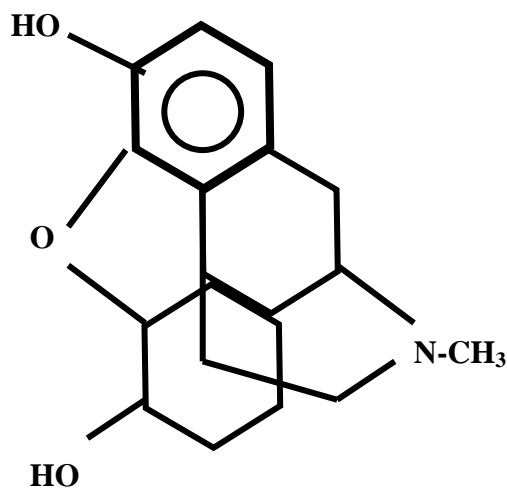
I když existuje více než 100 odrůd máku včetně druhů okrasných nebo plevelných, nejvýznamnější odrůdou zůstává *Papaver somniferum L.* (mák setý). Jedná se o jednoletou rostlinu, dorůstající výšky až 108 m, samosprašnou. Květ má různou barvu od bílé, přes růžovou, červenou až fialovou, často se světlou nebo tmavou skvrnou na bazi. Plodem je

tobolka (makovice). Semena obsahují asi 50% oleje, 20% bílkovin, 18% sacharidů, 7% vlákniny a 5% minerálních látek v nichž převažuje vápník a fosfor. Využívají se jednak k výrobě oleje, jednak v potravinářské a cukrářské výrobě.

Základní surovinou pro alkaloidy, získávané z máku je **opium**, které se získává nařezáváním nezralých makovic speciálními noži. Vytéká jako bílá šťáva, na vzduchu rychle hnědnoucí, která se ráno (makovice se nařezávají ve večerních hodinách, aby opium nebylo vystaveno slunečnímu záření) následujícího dne seškrabává a upravuje do „bochníků“ o hmotnosti 0,5 – 1,5 kg (ke sklizni 1 g surového opia je zapotřebí asi 20 kvalitních makovic).

K nejvýznamnějším látkám obsaženým v opiu patří alkaloidy, jichž bylo v opiu identifikováno kolem třiceti v celkovém množství 15-25%. Alkaloidy lze přiřadit dvěma skupinám – skupině benzylochinolinu (např. papaverin, narkotin) a skupině fenanthrenu (např. morfin, kodein, thebain). Zbytek představují látky jako bílkoviny, pektiny, pryskyřice aj. Obsah alkaloidů je silně závislý na klimatických podmínkách pěstování máku.

Z hlediska farmaceutického využití, stejně jako i zneužívání pro toxikomanické účely je nejvýznamnější a také nejhojněji zastoupenou látkou **morfin** (poprvé izolován z opia v Německu v roce 1803). Morfin ($C_{17}H_{19}O_3N$), který je hlavním alkaloidem opia, tvoří jehličkovité, lesklé, bílé krystalky hořké chuti, rozpustné ve vodě.

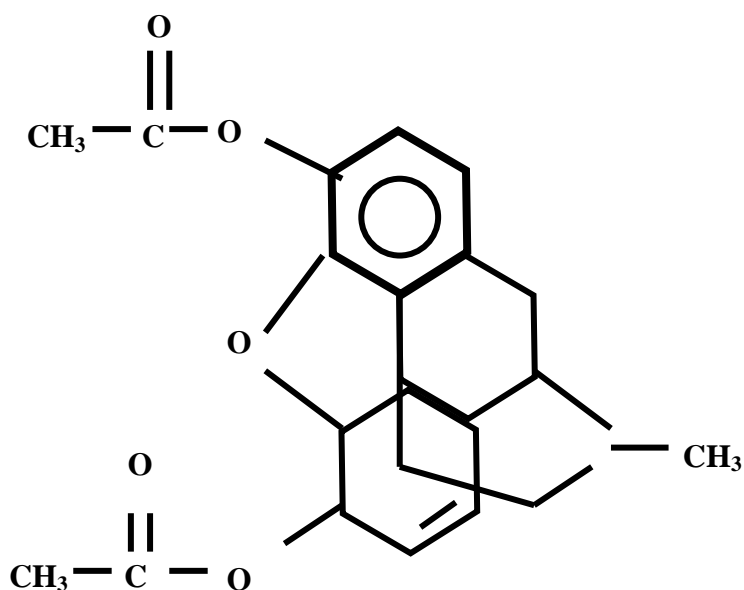

morfin

Samotné opium, ať už po přečištění nebo ve formě opiové tinktury se dosud užívá v tradiční medicíně v jihovýchodní Asii. Je však významnou farmaceutickou surovinou k výrobě celé řady léčiv, ať už na bázi morfinu nebo po chemickém zpracování morfinu na kodein, který je v celosvětovém měřítku součástí velkého množství léků. Ostatní alkaloidy, obsažené v opiu mají menší farmaceutický význam s výjimkou papaverinu (spazmolytikum). K získávání opiových alkaloidů lze využít i makové slámy, když jejich obsah se zde pohybuje řádově v desetinách procenta.

Toxikomanský konzum opia je nyní značně omezen, neboť tato droga byla vytlačena záplavou jiných drog a konzum opia se částečně ještě udržuje mezi částí populace v oblasti jihovýchodní Asie. Pro kouření se opium speciálně upravuje na tzv. „čandu“ v němž je obsah morfinu zkoncentrován a obsah ostatních alkaloidů snížen. Do speciálních dýmek se vkládá asi 0,25 g „čandu“ a takových dýmek vykouří konzument denně asi 10-100. Jinou formou, méně obvyklou je požívání opia (opiofagie), známé již od 16. Století.

Největší část opia však směřuje do ilegální výroby zaměřené na získávání morfinu jako základní suroviny k výrobě **heroinu** (diacetylmorfin) $C_{21}H_{23}NO_5$.

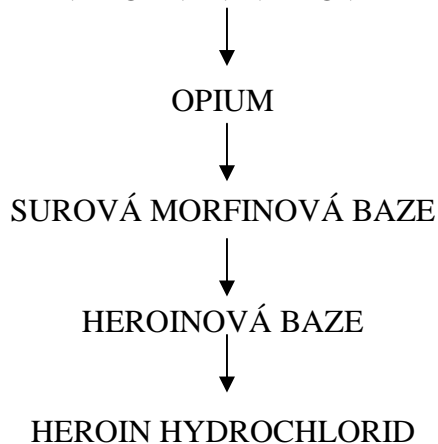

heroin

Heroin byl poprvé synteticky připraven acetylací morfinu v roce 1874. Avšak teprve po v roce 1898 začala s výrobou německá společnost Bayer a uvedla heroin na trh jako nový účinný prostředek proti bolesti. Záhy však lékařská veřejnost poznala nebezpečí rychlé závislosti na této látce a proto heroin vymizel ze seznamu farmaceutických preparátů. To však nezabránilo jeho toxikomanskému zneužívání, které působí vážné problémy dodnes.

Čistý heroin je bílý prášek nahořklé chuti, zapáchající po octu. Nelegální heroin však mívá různou barvu od bílé, přes nažloutlou až po tmavě hnědou ať už v důsledku technologického procesu nebo přidáváním aditiv. V pouličním prodeji bývá k dispozici v dávkách nazývaných slangově „bag“ o hmotnosti zpravidla 100 mg, přičemž obsahuje většinou kolem 5% heroinu. Zbytek představují příměsi (cukr, škrob, sušené mléko).

SCHÉMATICKÉ ZNÁZORNĚNÍ VÝROVY HEROINU Z OPIA

Heroin dnes patří k nejrozšířenějším drogám na světě, aplikuje se injekčně což je spojeno s rizikem šíření různých infekcí, z nichž je nejnebezpečnější hepatitida a virus HIV. V poslední době je oblíbeno též kouření heroinu nebo inhalování par zahříváné drogy (denní dávka heroinu se zpravidla pohybuje v množství do 200 mg).

Aplikace heroinu má za následek euforický stav z něhož pak nastává přechod do somnolence (lehčí porucha vědomí se sníženou bdělostí). Dostavují se porucha koordinace, zpomalené reakce. Nejzávažnějším rizikem je rychlý vznik fyzické závislosti s těžkými abstinenčními příznaky. Po somatické stránce dochází též k poškození mozku a jater. U heroinu, stejně jako u ostatních opiátů je vysoké riziko předávkování, vedoucí často do kómatu s následkem smrti na základě zástavy dechu a krevního oběhu.

KONOPI patří rovněž k nejstarším kulturním rostlinám s mnohostranným využitím. Lidstvu je známo již více než 5000 let. První písemné zmínky pocházejí z třetího tisíciletí před našim letopočtem a nacházíme je v čínské knize o léčivech, sepsané císařem Šen Nungem, který doporučuje konopí proti zácpě a revmatickým bolestem. V Indii se objevují zhruba v téže době záznamy o konopí (pod názvem Bengha) a je doporučováno k léčení nespavosti a bolesti hlavy. Již v této době byl však znám opojný účinek samičích rostlin. V pozdější době byly pak opojné účinky konopí zkoušeny na otrocích a trestancích v Mezopotámii, zatímco ve středověkém Egyptě již byly za zneužívání konopí stanoveny tělesné tresty (například vytržení zubu). Na evropský kontinent se konopí dostává až v pátém století našeho letopočtu a zdrojem jeho šíření bylo Řecko. Nejpozději dospělo na americký kontinent, kde se rozšířilo zásluhou Španělů.

Existuje asi 12 botanických odrůd, z nichž nejběžnější je *Cannabis sativa L.* (konopí seté), případně *Cannabis indica L.* (konopí indické). Z hlediska botanického se jedná o dvoudomou jednoletou rostlinu, jejíž výška dosahuje 60-400 cm. Lodyha rostliny je přímá, listy s dlanitou žilnatinou se skládají obvykle z pěti až deseti čepelí s jemně pilovitými okraji. Samičí rostlina je mohutnější, produkuje více semen i pryskyřice. Květy jsou drobné, barvy bledě zelené, žluté až načervenalé. Rostlina se rozmnožuje ze semen, která v době zralosti mají hnědou barvu a velikost 3-4 mm. Ve stepních oblastech Kazachstánu a Kirgizie roste planě toxikomansky využívaná odrůda konopí („anaša“), která pokrývá 140 tisíc hektarů v Kazachstánu a téměř 6 tisíc hektarů v Kirgizii. Její vyhubení by však znamenalo nežádoucí ekologické následky, neboť bez současné meliorace a kultivace pozemků by se rozsáhlé oblasti země obrátily v poušť.

Semena obsahující asi 30 % tuku slouží jednak k výrobě mnohostranně použitelného oleje, jednak jako výživa pro ptactvo. Stonky jsou surovinou pro získávání kvalitních vláken pro výrobu provazů, sítí, papírů i tkanin pro textilní průmysl.

Jako CANNABIS se souhrně označují drogy, pocházející z konopí (marihuana, hašiš, hašišový olej), jejichž účinnou látkou s hlediska toxikomanského jsou *cannabinoidy* (po chemické stránce jde o složité sloučeniny povahy aromatických alkoholů), z nichž nejúčinnější je delta-9-tetrahydrocannabinol s chemickým vzorcem $C_{21}H_{30}O_2$, označovaný též jako delta-9-THC.

Z hlediska toxikomanského jsou v popředí zájmu tři výše zmíněné produkty :

- **marihuana** (mařenka, tráva, mariánka, zelíčko), která je reprezentována usušenými samičími květy s různým podílem sušených listů a často i stonků. Zpravidla se používá jako kuřivo ve směsi s tabákem, nebo v čisté formě v cigaretách („joint“) či dýmkách. Množství THC v jedné cigaretě se zpravidla pohybuje v rozmezí 20-30mg.
- **hašiš** je vylišovaná pryskyřice, kterou produkují zejména samičí květy. Je to hustá olejovitá látka, která na vzduchu rychle zasychá. Pro účely distribuce se formuje do tvaru desek či menších bloků. Ke konzumentovi se hašiš dostává zpravidla upravený do kuliček

o váze 2-4 gramy a konzumuje se převážně kouřením ve speciálních dýmkách nebo se žvýká.

- **hašišový olej** se získává extrakcí psychoaktivních látek z hašiše pomocí organického rozpouštědla. Má vysoký obsah cannabinoidů a slouží k „vylepšování“ marihuanových cigaret buď jejich namáčením nebo vstříkáváním oleje do cigarety, která se po vysušení kouří. Hašišový olej obsahuje až 60% cannabinoidů, zatímco pryskyřice pouze 6-10% a marihuana do 4%.

Obsah účinných látek závisí na druhu konopí, místě pěstování, klimatických podmínkách a způsobu zpracování. Z USA se postupně šíří nová metody pěstování tzv. „indoor“, která spočívá v pěstování speciálně vyšlechtěného druhu marihuany (*sinsemilla*) ve sklenících a bytech. Sklízí se za předpokladu umělého osvětlení, vytápění a zavlažování až čtyřikrát do roka a obsah THC zpravidla přesahuje 20%.

Užívání této drogy je spojeno s pocity blaha, zpomaleným vnímáním času a změnami ve smyslovém vnímání, které mohou být doprovázeny změnami ve způsobu myšlení a vyjadřování. Při vyšších a častějších dávkách je provázeno užívání halucinacemi, zvýšenou sugestibilitou, rychlým tokem emocí, dezorientací, oslabením paměti, netečností k okolí. Vysoké dávky často vyúsťují v toxickou psychózu. Rozsáhlé výzkumy prováděné v USA prokázaly, že cannabinoidy zhoršují paměť, zpomalují proces učení, narušují normální reprodukční funkce a mají vážné důsledky pro vnímání a zručnost jako je např. řízení motorových vozidel.

Z dalších toxikomansky využívaných rostlin vázaných na určité regiony je to například :

KAT (khat, chat, guat), z rostliny *catha edulis*, jehož využívání je historicky spjato s Etiopií, kde planě roste na sopečných propustných půdách v nadmořské výšce 900-2400 m. odtud se později (1. – 6. století našeho letopočtu) dostala tato rostlina do Jemenu, odkud se pak šířila na Arabském poloostrově. Z Etiopie se její pěstování i užívání rozšířilo i do východních a jižních oblastí Afriky.

CATHA EDULIS je stále zelený keř nebo nízký strom dorůstající výšky až 5 m. Listy obsahují farmakologicky využitelné alkaloidy, z nichž nejvýznamnější je **cathin** (d-norpseudoefedrin), který má stimulační účinek na CNS, stejně jako l-cathion, jehož účinek je srovnatelný s amfetaminem.

Z hlediska toxikomanského jsou předmětem zájmu mladé výhonky a listy, které se konzumují žvýkáním (denní dávka 15-400 g) nebo pitím ve formě různých odvarů, například „somálský čaj“. V některých oblastech se sušené listy i kouří.

V současné době představuje kat i další nebezpečí pro Evropu, neboť se již množí zprávy o jeho pašování do některých jižních států Evropy.

BETEL (arekolin) je hlavním alkaloidem získávaným z ořechu arekové palmy. Ve světě toxikomanů představuje však výraz „betel“ celou řadu komponentů tvořících tzv. „betelové sousto“. Jeho hlavní součástí jsou listy pepřovníku betelového a ořechy arekové palmy; objevují se zde však i lodyhy gambirovníku trpkého a hašené vápno.

Lidé v tropické oblasti jihovýchodní a jižní Asie žvýkají betel již více než 2000 let; v současné době je tento zvyk rozšířen mnohem více a to od Tanzanie přes Indii, Myanmar, Indočínu, jihovýchodní Čínu, Filipíny po některé ostrovy Oceánie. Z hlediska toxikomanského je v betelovém soustu obsaženo celé spektrum látek, zejména charakteru

terpenů a alkaloidů. V pepřovníku betelovém je to především eugenol, v semenech arekové palmy arekolin a v gambirovníku hořkém gambirin. Žvýkání betelového sousta vyvolává dobrou náladu, evokuje myšlení, podobně jako listy koka utiňuje hlad žízeň. Trvalé poškození organismu je menší než u alkoholu, závažné je však naleptání sliznice ústní (vápno) jazyka a postupný rozpad chrupu a následně vysoké riziko karcinomu ústní sliznice.

KAWA-KAWA (pepřovník opojný) pochází z oblasti západní a jihozápadní Polynésie, odkud se rozšířil do Melanésie a Mikronésie. Do Evropy byl přivezen v druhé polovině 18. století německým přírodovědcem L.G. Forsterem jako prostředek k léčení chorob žaludku. V rostlině však od padesátých let našeho století byla postupně zjištěna přítomnost celé řady látek u účinky sedativními, analgetickými i antibiotickými a protikřečovými a je proto zřejmé, že řada z nich najde postupně v lékařství uplatnění.

Pepřovník opojný je keř dosahující výšky až 6 m, jehož listy a zejména kořeny obsahují celou řadu alkaloidů a jiných významných látek (kawain, dihydrokawain, pipermethysin a další). Z kořene pepřovníku opojného se připravuje nápoj „kawa-kawa“, který je užíván pro své opojné a euforické účinky. Dlouhodobé užívání vede ke ztrátě tělesné hmotnosti, poškození krve a ke snížení imunity.

K dalším rovněž regionálně využívaným rostlinám patří *halucinogenní rostliny*. Jsou reprezentovány především různými kaktusy, z nichž *Lophopora Williamsii* Lem. Rostě v Mexiku a v jižních oblastech USA. Tento malý, dužnatý kaktus („peyotl“) obsahuje halucinogenní látku **meskalin**, pro jejíž obsah byl od nepaměti Indiány využíván při náboženských a kultovních obřadech žvýkáním tzv. meskalových koláčků (usušené plátky kaktusu). Stejnou látku obsahuje též kaktus pocházející z Peru a Ecuadoru *Trichocereus pachanoi* Britton et Rose. Jsou známy i rostliny, jejichž semena obsahují **ergin** (amid kyseliny d-lysergové), který je chemicky i svými účinky velmi blízký známé droze LSD (diethylamid kyseliny d-lysergové). Tyto rostliny se nejvíce vyskytují na území Mexika a jejich semena, nejčastěji ve formě odvaru byla rovněž využívána domorodci jako magický prostředek. V našich podmínkách lze tuto látku získat poměrně složitou chemickou cestou z námelových alkaloidů, obsažených v cizopasné houbě *Claviceps purpurea*, objevující se nejčastěji v semeníku žita. I když využívání námele (*Claviceps purpurea*) v terapii se datuje v Evropě již od starověku, k izolaci jednotlivých alkaloidů došlo ve čtyřicátých letech našeho století, kdy byl též zjištěn halucinogenní účinek některých zde obsažených látek, jejichž základem je kyselina isolysergová.

Na evropském kontinentě, zejména v období středověku byly v černé magii (slety čarodějnic“) používány rostliny obsahující alkaloid atropin a skopolamin (např. rulík zlomocný, blín černý).

Také některé houby obsahují halucinogenní látky pro něž jsou toxikomany využívány. Jsou to například houby z rodu *Psilocybe mexicana* k indiánským kultovním obřadům. Pro tyto účely nese droga název **teonatacl** (boží maso). V Evropě včetně České republiky se některým lysohlávkám rovněž daří (*Psilocybe bohemica*), i když obsah psilocybinu je podstatně nižší. Houby se konzumují ponejvíce po jídání za syrova. K podobným účelům slouží i běžná houba našich lesů muchomůrka červená, z níž se připravuje odvar obsahující **muskarin**.

Halucinogenní látky navozují excitaci CNS ve směru k euforii, ale někdy též k těžké depresi. Uživatel má porušeno vnímání směru, vzdálenosti i času. Při vyšších dávkách dochází k zrakovým halucinacím a navozování falešných představ („vidí zvuky či slyší barvy“). Často dochází i k depersonalizaci a depresivním stavům vedoucím k sebevraždě. Velkým rizikem užívání halucinogenů je i tzv. „flashback“ (zpětný záblesk), ke kterému

dochází i když uživatel přestane halucinogeny užívat. Projevuje se krátkodobým návratem psychedelického stavu a je vysvětlován tak, že část halucinogenní drogy zůstává uložena v organismu a při „vhodné“ situaci začne působit.

Přestože mezinárodní úsilí o potlačení nezákonné výroby drog a pěstování narkotických rostlin trvá již několik desetiletí, nevede k žádoucímu výsledku. Nelze totiž mimo jiné také přehlížet skutečnost, že ve všech zemích, kde jsou velké plochy věnovány pěstování narkotických rostlin (opiový mak, keře koka, cannabis), stala se jejich produkce též významným ekonomickým faktorem pro domácí obyvatelstvo. Organizace spojených národů a některé další mezinárodní organizace proto usilují o změnu struktury zemědělství v těchto zemích a snaží se též pomoci řadou programů řešit naléhavé sociální a zdravotní problémy, nebo je alespoň zmírňovat. Zásadní význam mají též opatření v obchodní politice, neboť snaha změnit pěstovanou kulturu nemůže mít úspěch, jestliže nebude současně podpořeno pěstování náhradních plodin, včetně zajištění jejich odbytu. Přes toto úsilí však rozdíl v lukrativnosti pěstování narkotických rostlin v porovnání s potravinářskými plodinami (káva, tropické ovoce a pod.) jednoznačně vychází stále ve prospěch pěstování narkotických rostlin. Nákladná je též potřeba techniky, chemických přípravků i pracovní síly. Vzhledem k nedostatku finančních prostředků OSN bylo proto nutné v poslední době od řady takových projektů upustit a v dané situaci je řešením přímé ničení kultur, což ovšem z dlouhodobého hlediska se nejeví jako perspektivní.

LITERATURA :

1. Valíček P., Horák V.: KOKA, Remedia č. 3, 1993 strana 175
2. Valíček P., Horák V.: OPIUM, Remedia č. 3, 1993, strana 237
3. Riedl O., Vondráček V.: Klinická toxikologie, Praha, Avicenum 1980
4. Štablová a kol.: Návykové látky a kriminalita, skripta Policejní akademie ČR, Praha 1995

TRESTNÁ ČINNOST V SOUVISLOSTI S NEALKOHOLOVOU TOXIKOMÁNÍ

JUDr. MIROSLAV BORNÍK

II. ČÁST

§ 201 TRESTNÍHO ZÁKONA – OHROŽENÍ POD VLIVEM NÁVYKOVÉ LÁTKY

Skutková podstata byla nově utvořena z původního trestného činu opilství. Původní znění „Kdo poté, co požil alkoholické nápoje..“ bylo nahrazeno „... ve stavu vylučujícím způsobilost, který si přivodil vlivem návykové látky ...“. Pojem „stav vylučující způsobilost“ trestní zákon blíže nevysvětluje. Co lze považovat za „návykovou látku“ je vysvětleno v § 89 odst. 13 tr. zákona.

Při požívání alkoholu byla pro „stav vylučující způsobilost“ zachována hranice kolem jedné promile alkoholu v krvi. Ke zjištění, zda u konkrétní osoby tento stav nastal po požití jiné „návykové látky“, bude nutno v každém jednotlivém případě přizvat odborníka-znalce v příslušném oboru.

Pro jeho rozhodnutí budeme opatřovat podklady o druhu požití látky, jejím množství, době a ukončení požívání, za jakou dobu po požití začal vykonávat činnost atd. a též necháme odebrat tělní tekutiny*. Podle výsledku odborného vyjádření pak zvolíme další postup.

K naplnění znaků skutkové podstaty trestného činu dojde pouze za podmínek uvedených v § 201 písm. a-d) tr. zákona. Pokud nejsou tyto podmínky splněny, mohl být spáchán přešůpek podle § 30 písm. f-h) zákona č. 200/1990 Sb.

K písmenu f) – k výkonu po požití alkoholu nebo jiné návykové látky nedojde. (například řidič na trase požije o přestávce v jízdě alkohol a je zadržěn v době, kdy se chystal pokračovat v jízdě.)

K písmenu g) – po požití alkoholu nebo jiné návykové látky vykonává činnost... O přešůpek půjde tehdy, pokud osoba bude „ve stavu vylučujícím způsobilost“. Za takovéto jednání může být postižena i opakovaně.

K písmenu h) – „ve stavu vylučujícím způsobilost“ vykonává činnost. Půjde o pachatele, který je přistižen poprvé nebo vícekrát, ale s přestávkou delší, než-li dva roky. Pokud je přistižen při recidivě do dvou let, půjde o trestný čin podle § 201 písm.b) tr. zákona.

§ 201 a) TRESTNÍHO ZÁKONA – OPILSTVÍ

Tato skutková podstata byla zařazena až do novely trestního zákona v roce 1991. Znamená změnu v právním posouzení jednání spáchaného v nepřičetnosti, kterou si osoba přivodila zaviněně. Při hodnocení jednání pachatele musíme vycházet též z § 12 trestního zákona.

Trestný čin je možno spáchat jednáním úmyslným i nedbalostním (viz formulace „byť i z nedbalosti“). V každém rozhodnutí orgánu činném v trestním řízení však musí být uvedeno o jakou formu jednání se v daném případě jedná.

* pro stanovení množství látky v krvi a zpětný propočer musí být odběr opakován. Odběr krve je pro sledovaný účel vhodnější.

§ 217 TRESTNÍHO ZÁKONA – OHROŽENÍ MRAVNÍ VÝCHOVY MLÁDEŽE

Podle § písm. a) budeme trestně stíhat toho, kdo umožní vést osobám mladším 18 let zahálčivý nebo nemravný život. Vycházíme především ze stanoviska NS ČSR uvedeného v Bulletinu NS č. 11/84 str. 87. (zpustnutím ve smyslu ustanovení § 217 tr. zákona se mimo jiné rozumí též propadnutí alkoholismu nebo jiné drogové závislosti...“)

Jednání, pro které by přicházel v úvahu postih podle písm., b) v souvislosti s „návykovými látkami“, bylo v podstatě začleněno do ustanovení § 188a) tr. zákona*.

I tohoto trestného činu přichází v úvahu dvě formy zavinění („byť i z nedbalosti“).

§ 266 TRESTNÍHO ZÁKONA – MAŘENÍ ZPŮSOBILOSTI K SLUŽBĚ

Zneužívání drog si jejich konzument přivozuje trvalou, dočasnou nebo menší způsobilost k plnění branné povinnosti**. Dočasná, případně zmenšená způsobilost spočívá ve snížení nebo ztrátě fyzických nebo duševních schopností, které subjektu brání splnit trvale, dočasně nebo nedostatečně brannou povinnost nebo jiné úkoly pro obranu vlasti, k nimž by byl jinak způsobilý. Jednání pachatele bude zpravidla spočívat v sebepoškození nebo poškození jiného úrazem, nemocí, drogami, jedy a pod

Jde o trestný čin úmyslný. Úmysl musí současně zahrnout jak jednání tak i následek. Pokud jednáním pachatele nebylo dosaženo zamýšleného následku (nezpůsobilosti nebo zmenšené způsobilosti ke službě), může být jeho jednání podle okolností posuzováno jako pokus trestného činu podle § 8 odst.1 k § 266 trestního zákona. Trestnost přípravy k trestnému činu podle § 7 odst. 1 tr. zákona je možná pouze ve druhém odstavci (§41 odst. 2 a § 62 odst. 1 trestního zákona).

Podle současné právní úpravy se již odvodního řízení orgány policie neúčastní. O podezření ze spáchání tohoto trestného činu se dozví až od příslušné vojenské správy. Ta má ale za úkol, pokud se u brance zjistí užívání drog, nařídit nejprve léčení. Když léčení maří, nedostaví se na vyšetření a podobně, je věc nejprve posuzována jako některý z trestných činů podle hlavy XI trestního zákona (trestné činy proti brannosti a proti civilní službě), v podstatě §§ 267 trestního zákona a následující. Z tohoto důvodu lze mít za to, že trestný čin podle § 266 tr. zákona bude velmi málo frekventovaný v policejní praxi.

Asi 70% všech v Německu konzumovaných drog přichází po balkánské trase. Evropský trh je heroinem zásobován především z Blízkého a Středního východu (Libanon, Irán, Afganistan, Pákistán). Mimo to jsou drogy ze zemí zlatého půlměsíce dopravovány letecky přes Dillí nebo Libanon na pražské letiště Ruzyně. Odtud pokračují kurýři vlakem nebo auty směrem na SRN, Itálii, Švýcarsko a podobně. Většinou tyto cesty nevedou do Prahy přímo, ale kvůli zamaskování jsou používány trasy přes Afriku nebo letiště v SNS a v Polsku. Z těchto zemí jsou také přepravovány drogy loděmi po moři přímo do severní nebo západní Evropy.

Z Afganistanu a v poslední době i z Kazachstánu proudí do Evropy velké množství produktu cannabis. Podle vyhodnocení družicových snímků byly v Kazachstánu založeny nové plantáže v rozloze převyšující 4 500 km².

Zpravodajskými službami sousedních západních zemí, které se zabývají bojem proti drogám, jsme byli upozorněni na to, že na našem území mohou být budovány tzv. mezisklady drog. Pro pašeráky je naše území vhodné. Česká republika leží ve středu Evropy a pokud je potřeba, lze odtud velmi rychle, podle požadavků trhu, drogy přivést. Při velkém provozu a nedostatečné celní kontrole na hranicích je možnost odhalení minimální.

* k pojmu „návyková látka“ viz ustanovení § 89 odstavec č. 13 trestního zákona

** branná povinnost začíná 1. ledna roku, v němž občan dovrší 17 let a končí 31. prosince roku, kdy dovrší 60 let.

Naše legislativa je pro pašeráky velmi výhodná. Obecně jsou u nás za pašování drog ukládány nižší tresty, než-li v okolních zemích.. Díky složitostem dokazování trestné činnosti, legalizaci držení drogy pro vlastní potřebu a nedostatečného materiálního vybavení policie, je možnost odhalení a usvědčení, oproti jiným zemím, menší. Navíc v ČR dosud nejsou uplatňovány mezinárodní dohody o konfiskaci majetku pašeráků drog, ačkoliv se k nim ČR připojila.

Vzhledem k výše uvedenému je velmi pravděpodobné, že se policisté při výkonu služby mohou setkat s osobami, které přes a nebo na naše území drogy dovážejí. Při řešení těchto případů došlo v poslední době při provádění prvotních úkonů k některým pochybením, která měla za následek ztížení dokazování a nebo byl trestní postih zcela znemožněn.

I u těchto případů platí, že se veškeré úkony musí být prováděny s maximální pečlivostí. Podrobně musíme dokumentovat i zdánlivě bezvýznamné maličkosti. Jde zejména o velmi podrobné popsání věcí, které měla osoba u sebe a odebrání veškerých možných stop, které z nich lze zajistit. Velice často se v přípravném řízení pašeráci hájí tím, že věci nejsou jejich, někdo jim je podstrčil na celnici nebo až na policii, dostali je s tím, že je mají někomu odevzdat a nevěděli, co je v nich, dostali je na našem území od jim neznámé osoby s tím, že je mají vyvést a předat známému této osoby, který se k nim v zahraničí sám přihlásí a pod. Tyto informace, pokud se jedná o profesionálního pašeráka, můžeme využít i při jeho dalším zadržení, například k vyvrácení jeho obhajoby.

K DŘÍVE UVEDENÉMU NĚKOLIK PRAKTICKÝCH ZKUŠENOSTÍ :

Na letišti Praha Ruzyně byl zadržen občan, který v dvojité zádové opěrce batohu převážel hašiš. Měl jej zabalen v igelitu a molitanu a kolem byl nasypán pepř. Byl odsouzen k podmíněnému trestu odnětí svobody.

Za několik měsíců je zadržen rakouskou policií. Podle velikosti obalu v němž byl nyní v zádové opěrce nalezen hašiš (již jen velmi malé množství, o němž uvedl, že se jedná o zbytek, který mu byl po předchozím zadržení společně s batohem vrácen), se policisté domnívali, že původně k nim dovezl větší množství. Učinili tedy dotaz na Policii ČR k potvrzení či vyvrácení obhajoby podezřelého. Z druhopisu vyšetřovacího spisu však nebylo možno zjistit ani barvu batohu, natož jeho velikost nebo podrobnosti ke způsobu pašování a ani to, zda mu skutečně byl batoh a obal vrácen. Způsob zabalení, jak je uveden výše, byl zjištěn z protokolu celnice.

Na hraničním přechodu byl z rychlíku vysazen cizí státní příslušník, který byl podezřelý z pašování drog. V kupé s ním sedělo několik osob. Společně s ním bylo zajištěno příruční zavazadlo, kufr. V tom byly později nalezeny boty a v nich ukrytý kokain. Podezřelý se v průběhu přípravného řízení k věci nevyjádřil, odmítl vypovídat. Při soudním řízení pak prohlásil, že kufr, který byl v kupé zajištěn, patřil jinému cestujícímu. Vzhledem k tomu, že kufr a jeho obsah byl vícekrát prohlédnut celníky, pracovníky policie a podroben znaleckému zkoumání, nepodařilo se již zajistit jakýkoliv důkaz o tom, že kufr skutečně patřil obviněnému.

Na základě upozornění celníků SRN byl zadržen turecký kamion pro podezření z pašování drog. Kamion byl nalezen na parkovišti, kde byl odstaven pro údajnou technickou závadu a převezen do objektu ČSAD. Zadržení provedla pátrací služba GŘC. Tito pracovníci též provedli vyložení kamionu a prvotní ohledání. V konstrukci návěsu byl nalezen heroin. Byla provedena demontáž, heroin z úkrytu vybrán a rozložen na korbě kamionu. V této fázi byla vyrozuměna policie, provedeno ohledání a fotodokumentace. Na soupravě nebyla zjištěna žádná technická závada.

Pracovníci GŘC jako svědci uvedli, že skryš nalezli oni. Obviněný uvedl, že celníkům ukázal, kde se heroin nalézá. Při dalším výslechu svoji výpověď odvolal a uvedl, že vůbec

nevěděl, že heroin veze. Tahač přistavil podle přání zákazníka, ten měl již návěs připraven, on jej zapojil a odvezl. Při cestě byl zadržen a v konstrukci návěsu pak celníci našli nějakou látku. Jeho nová výpověď souhlasila s výpovědí celníků. Fotodokumentace nebo jiný důkaz o nálezů úkrytu, kdo jej našel nebo ukázal a podobně včetně jeho otevření nebyl zjištěn.

V současné době se množí případy, kdy k nám jsou drogy, převážně kokain, dopravovány v tělních dutinách. Kurýrům je před tím, nežli spolykají kontejnery s drogou vyprázdněn žaludek a střeva, utlumeny trávicí pohyby a podána želatinová hmota, která má zabránit průchodu kontejnerů trávicím traktem. Obvykle je takto převáženo asi kilo drogy.

Při vytěžení tyto osoby uvádí, že podnikají turistickou cestu do Evropy s cílem poznávat její hlavní města a pod. Jejich oblečení, zavazadla, finanční hotovost včetně bankovních šeků, počet „turistických“ cest, shodnost tras a jazykové vybavení neodpovídá udávaným skutečnostem a jejich finančním možnostem. Pokud jedou ve skupině, je obvykle finanční hotovost včetně bankovních šeků přibližně stejná, šeky jsou vybaveny stejnou bankou a pod. Letenky jsou obvykle placeny hotově a v jiném městě nežli je bydliště cestujícího a nebo výchozí letiště.

Při jejich výslechu a osobní prohlídce se musíme, mimo jiné, zaměřit na :

- *Výskyt pláneků, adresářů, jmen osob a telefonních čísel, názvů hotelů, ubytoven a pod.*
- *V jejich zavazadlech se obvykle nalézá, vzhledem ke krátkosti pobytu mimo letadlo a hotel větší množství toaletního papíru, pokud jede sám i toaletní vazelíny, uklidňující léky na trávicí trakt atd. Pokud jedou ve skupině, může tyto věci mít pouze jeden ze skupiny. Ten, podle dosavadních zkušeností, obvykle žádnou drogu nevez.*
- *Při osobní prohlídce požádáme lékaře, aby zjistil, zda osoba nemá v okolí konečníku stopy po vazelině, může provést i výtěr ke zjištění želatinové hmoty v tlustém střevě.*

U těchto osob se musí provést vyšetření břišní dutiny ultrazvukem nebo rentgenem. Rentgenové vyšetření je vhodnější. Na snímku se objeví kontejnery s drogou. Pak je třeba, po zahájení trestního stíhání a sdělení obvinění, obviněného umístit ve vězeňské nemocnici. Lékaře upozorníme nato, že na WC může pouze na mísu a kontejnery, které přitom vyjdou, musí zajistit. Bez vzetí do vazby tyto případy řešit nejdu. Kontejnery vychází z těla postupně a konečné vyprázdnění může trvat i týden.

V praxi se vyskytly případy, kdy státní zástupce nechtěl u obviněného navrhnout vazbu a požadoval na lékařích potvrzení, že při převozu a výslechu nedojde k poškození kontejneru a úmrtí osoby. Takové potvrzení žádný z lékařů dát nemůže. Podle prvotních vyšetření nejde zjistit, jak kvalitně byly kontejnery vyrobeny a v jakém stavu se, ve velmi agresivním prostředí žaludku a střev, nachází. K jejich poškození a následné otravě může dojít prakticky kdykoliv.

To, že osoba je převážena a vyslýchána, nemá žádný vliv. I v případě, že k poškození kontejneru dojde v nemocnici, nemá obviněný možnost přežití. K prudké otravě dochází velmi rychle. Osoba zemře ve velmi silných křečích. Tento stav může připomínat epileptický záchvat.

Výše uvedené lze dokumentovat na příkladu :

V Praze na Hlavním nádraží zemřel v prudkých křečích cizí státní příslušník. Přivolaný lékař zapsal jako příčinu smrti epileptický záchvat. Pracovníci policie úmrtí evidovali pouze pod číslem jednacím. Věci nalezené u mrtvého byly předány ambasádě, tělo odvezeno do chladicího boxu s tím, že ambasáda zajistí jeho převoz.

Pracovníci Odboru drog ÚKP ČR se úmrtí dozvěděli až za několik dní ze svodky denních událostí. Po dohodě s místně příslušným vyšetřovatelem bylo zahájeno trestní stíhání ve věci a nařízeno soudní pitva. Ta potvrdila, že zemřelý převážel v tělních dutinách kilogram kokainu. Jeden z kontejnerů se poškodil a došlo k prudké otravě a následnému úmrtí.

Ambasáda byla požádána o vydání věci zemřelého. Mezi nimi byly nalezeny velmi cenné materiály. Po jejich vyhodnocení a doplnění pracovníky OD ÚKP ČR došlo k zadržení překupníků drog v zemi kam měl zemřelý drogy dovést.

Na těchto několika případech jsem chtěl poukázat na to, že prvotním úkonům je potřebné věnovat mimořádnou pozornost. Nic nelze ponechat náhodě. Každá nedbalost, nepozornost a opomenutí může mít na následek to, že případ nebude možné ukončit realizačním návrhem a v konečné fázi odsuzujícím rozsudkem.

METODIKA K PROVÁDĚNÍ NĚKTERÝCH PRAKTICKÝCH ÚKONŮ :

- a) **sledovaná zásilka** – v podstatě jde o policií kontrolovanou zásilku „zboží“. Naše právní úprava tento termín nezná. Obecně je uváděno, že sledování zásilky (například drogy) o níž policie ví, je v rozporu se zásadou oficiality a legality, která je uvedena jako jedna ze zásad trestního řízení

Úkon se bude obvykle provádět na vyžádání zahraničních partnerů. V jejich dožádání o zajištění trasy zásilky bude uvedeno, že je podezření z nezákonné přepravy drog a podobně. Toto jejich sdělení nedává kriminální policii jistotu, že „zboží“ je v nákladu ukryto a vzhledem k tomu, že se obvykle jedná o celně odbavené a zapečetěné zásilky, ani oprávnění k jejich otevření a kontrole. Proto kriminální policie, v rámci dohod se zahraničními partnery, provede pouze sledování zásilky bez toho, aby jakkoliv zasahovala. Oprávnění k zásahu by měla pouze tehdy, kdyby bylo zjištěno, že náklad byl rozpečetěn a část je na našem území vykládána. Proto je potřeba, aby kriminální policie byla při provádění úkonu v úzké součinnosti s pátrací službou, která bude sledování provádět.

- b) **kontrolovaný nákup** – jde o operativní kombinaci, kdy jako kupující (drog, zbraní, výbušnin a podobně) pod krycí legendou vystupuje orgán kriminální policie. Cílem je zadokumentovat nezákonnou činnost jednotlivce nebo skupiny.

Takováto operativní kombinace byla v praxi již mnohokrát uskutečněna a je v podstatě jediným způsobem jak je možné prokázat, že se jednatel nebo i skupina zabývá nezákonným prodejem drog, zbraní a podobně. Naše právní úprava tento postup policie neupravuje.

V poslední době se množí případy, kdy obhájci takový postup policie označují za provokaci vůči svým klientům. Obhajobu postaví na tom, že jeho klient by se do obchodu nepustil, ale byl k němu přinucen. Důvody k přinucení si spolehlivě najdou. Velmi často tvrdí, že na něj policista činil fyzický nebo psychický nátlak, aby „zboží“ obstaral. Tato obhajoba se velmi těžko vyvrací. I když nakonec případ skončí odsuzujícím rozsudkem, je tak učiněno až poté, co je policista volán k soudu jako svědek a zde vystaven velmi nepříjemným otázkám obviněného a obhájce. Jejich cíl je jednoznačný. Zjistit zdroj informací, z nichž policista vycházel při přípravě operativní kombinace, tedy odhalení informátora ve vlastních řadách.

Vzhledem k tomu, je potřeba s takovouto eventualitou počítat již při přípravě kombinace a najít si takový „spolehlivý zdroj informací“, z nichž bylo při přípravě kombinace vycházeno, aby policista nemusel být vyslýchán u soudu. Pokud se tomu nelze vyhnout, je potřebné aby byl vybaven „krycími doklady“ a nemusel vystupovat pod pravou identitou. Krycí doklady jsou zařazeny mezi operativně pátrací prostředky (viz §

34 zák. č. 238/91 Sb.) a není žádný důvod proto, aby nebyly podle zákona využívány. Při projednávání této záležitosti na Nejvyšším státním zastupitelství ČR nám bylo dokonce vytknuto, že krycí doklady policie nevyužívá, ačkoliv k tomu má zákonnou možnost.

Ke „kontrolovanému nákupu“ je nutno ještě poznamenat, že podle názoru Nejvyššího státního zastupitelství ČR nesmí dojít k výměně zboží a peněz mezi policistou a prodávajícím. Před touto výměnou se „kupující“ musí prohlásit za policistu a prodávajícího a „zboží“ zadržet. **Tímto názorem je potřebné se řídit, jinak se policista vystavuje sám nebezpečí trestního postihu!**

Domnívám se, že uvedený názor je svým způsobem „specifický“ vzhledem k tomu, za jakých podmínek musí policista v konkrétním případě pracovat. Tyto podmínky si navíc sám nevybírám, ale jsou předem stanoveny „prodávajícím“ a on se musí přizpůsobit. Tento názor je diskutabilní i vzhledem k ustanovení § 2 zák. č. 238/91 Sb. (ve znění doplňků) a k § 3 odst. 2 tr. zákona. Policista jednoznačně plní úkoly stanovené mu zákonem a vystupuje v zájmu ochrany společnosti proti, v tomto případě velmi nebezpečným pachatelům trestných činů. Jeho možnosti k prokázání organizované trestné činnosti jsou velmi omezené naprosto nevyhovující právní úpravou. Další omezování jeho činnosti je zcela určitě na škodu věci. Nezbyvá však nic jiného, nežli si přát, aby naši zákonodárci tento problém vyřešili a naše zákony přizpůsobili potřebám policie a efektivnímu boji s organizovanou trestnou činností v zájmu ochrany celé společnosti.

- c) **zkoumání duševního stavu a toxikologická expertiza** – v této stati se budeme věnovat otázkám zkoumání duševního stavu u obviněných toxikomanů a některým problémům expertizní činnosti. Při zpracování této statě bylo použito odborného sdělení KÚ VB č.1.7 publikovaného v Informačním věstníku VB č. 8/87 příloha č. 9 a materiálu, který pod názvem „Provádění expertiz v oboru zdravotnictví-toxikologie“ zpracovala dne 11.3. 1992 dr. Večerková Csc, z Ústavu pro toxikologii a soudní chemii.

O přibrání znalců psychiatrů se vyšetřovatel nejčastěji rozhoduje na podkladě sdělení obviněného nebo jiných údajů o jeho toxikomanské anamnéze, kterou mnohdy potvrzují i četné stopy po injekční aplikaci drog. Podezření mohou vzbudit i údaje o nápadných a ničím nemotivovaných změnách v chování obviněného, jeho dřívější léčení na psychiatrii či znalecké zkoumání při předešlých trestních stíháních.

Okruh otázek, které je nutné položit znalcům, není možno taxativně stanovit. Vždy je nutno se přizpůsobit konkrétnímu případu. Proto formulaci otázek, kterou uvádím, nelze brát jako dogma, ale pouze jako pomůcku pro orientaci.

1. Je ambulantní vyšetření obviněného postačující k podání znaleckého posudku ?
2. Byla u obviněného zjištěna v minulosti nebo v současné době nějaká duševní choroba a pokud ano, jaká ?
3. Mohla tato choroba nebo porucha ovlivnit jednání, ovládací a rozpoznávací schopnosti obviněného v době spáchání trestného činu ?
4. Byl u obviněného prokázán sklon ke zneužívání návykových látek nebo závislost na nich a pokud ano, na jakých a v jakém rozsahu ?
5. Jsou u obviněného prokazatelné psychické a somatické změny závažnějšího charakteru, které byly způsobeny požíváním drog ?
6. Jakým způsobem se akutní drogové opojení nebo dlouhodobé požívání drog podílelo na spáchání trestného činu
7. Došlo u obviněného k takovému stupni závislosti na drogách nebo takové degradaci osobnosti, které by snižovaly nebo zcela potlačovaly jeho schopnost zdržet se požívání drog v době před spácháním trestného činu ?

8. Byl obviněný v době spáchání činu schopen rozpoznat nebezpečnost svého jednání pro společnost a své jednání ovládat ?
9. Je pobyt obviněného na svobodě pro společnost nebezpečný a pokud ano, jaká navrhuje znalci opatření – léčení apod. ?
10. Je obviněný v současné době schopen účasti na trestním řízení a chápat smysl trestního stíhání a eventuálně uloženého trestu ?
11. Další skutečnosti, které znalci pokládají za nutné uvést v souvislosti s vyšetřovaným případem.

Toxikologická expertíza bývá požadována ve velkém množství případů trestné činnosti a mimořádných událostí. V důsledku toho jsou důkazní souvislosti a charakter zkoumaného materiálu velmi rozmanité. Přesto lze zkoumaný materiál rozdělit do dvou skupin :

1. Materiál (vzorky), ve kterém je hledaná látka v chemicky nebo fyzikálně nezměněném stavu, jakož i všechny ostatní předměty, sloužící k opatrování, přechovávání a výrobě těchto látek
2. Biologický materiál, ve kterém je hledaná látka zpravidla vázána nebo metabolizována

Do první skupiny zařazujeme léky, prášky, tablety, obaly od různých léčiv a chemikálií, omamné látky průmyslově nebo podomácky vyrobené, injekční stříkačky a jehly, filtrační prostředky, roztoky, výluhové substráty, různá léčiva a chemikálie, aparatury k výrobě omamných prostředků, nádoby ve kterých byly chemikálie nebo omamné látky, písemnosti, použitá literatura, podezřelé předměty v kapsách oděvů, podezřelé obsahy odpadkových košů, nedopalky cigaret s podezřelým obsahem, zbytky potravin (včetně obalů), nápoje včetně sklenic nebo krmiv obsahující takové látky, skvrny na šatstvu, ložním prádle, potřísněné předměty a podobně, části rostlin obsahující jedy nebo omamné látky (drogy) atd.

Do druhé skupiny zařazujeme látky, u nichž jsou hledané toxické látky již určitým způsobem a do jisté míry vázány, fyzikálně absorbovány, případně činností živého organismu metabolizovány (to je biochemickými pochody přeměněny na derivát původní látky nebo na jiné produkty). Jedná se o biologický materiál :

- moč a krev
- žaludeční výplach, zvratky, sliny, výkaly
- od zemřelých osob pak i další tělní tekutiny, tkáně, orgány

Materiál první skupiny zajišťují zpravidla pracovníci policie (kriminální, technik, vyšetřovatel, atd. podle novely trestního řádu „policejní orgán“) v rámci trestního řízení nebo jiné služební činnosti. Materiál je relativně stálý a lze jej uchovat i několik dní v pokojových podmínkách nebo chladničce.

U materiálů druhé skupiny je situace složitější, protože materiál je nestálý a má specifické nároky na manipulaci, za kterou odpovídá pracovník, který provedl odběr. Jedná se o úkony podle § 114 odstavec 2 respektive § 115 trestního řádu, které smí provést pouze lékař nebo odborný zdravotnický pracovník respektive znalec, a to pouze na základě rozhodnutí příslušného orgánu činného v trestním řízení.

Při odběru biologického materiálu je zdravotnický personál nutno upozornit, aby nádoby, do kterých je odebírán, byly chemicky čisté (stačí důkladně vypláchnout vodou z vodovodu) bez jakýchkoliv saponátů a detergentů, jimž je materiál nezvratně znehodnocen. Při odběru krve na alkohol se kůže desinfikuje prostředkem, který

neobsahuje alkohol. Zkumavka se musí krví naplnit až po zátku. Tu je nutné pokrýt parafínem, eventuelně gumovou zátku zajistit leukoplastí. Všechny vzorky se ihned při odběru řádně označí tak, aby nemohlo dojít k jejich záměně. Vzorky, které mají být analyzovány, jsou znalci předávány současně s opatřením (usnesením). Znalci je třeba poskytnout veškeré nezbytné informace. Například jaké léky osoba, od níž byly vzorky zajištěny, průběžně užívá, jaké si aplikovala před vyšetřovanou událostí, pokud dojde ke zranění a ošetření ve zdravotnickém zařízení, zjišťujeme lékovou terapii a podobně.

Při podezření na intoxikaci léčivou jsou nevhodnějším materiálem moč a zvratky v minimálním množství 100 ml. U žaludečního výplachu je nezbytné zaslat první množství 150 – 200 ml, v případě zajišťování krve nejméně 10 ml. Dbá se při tom, aby byla odebrána skutečně krev a nikoliv jen krevní sérum. Povinnost strpět úkony k provedení odběru krve a moči upravuje § 114 odstavec 2 trestního řádu. Nevyhovění této povinnosti může mít za následek uložení pořádkové pokuty nebo kázeňského trestu ve smyslu ustanovení § 66 trestního řádu.

Důkazná hodnota znaleckého posudku je závislá mimo jiné i na tom, jak byla stopa zajištěna, zabalena a odeslána. Nevhodným zabalením často dochází k poškození stop během přepravy. Například dojde k rozlití chemikálií a ta obvykle znehodnotí i další materiál, který je odeslán v zásilce. Mokrý materiál je zabalený do igelitu a zapaří se nebo zplsnívá.

Zásadou je, že se vzorky balí a označují jednotlivě na obalu, které zaručují uchování vzorků v nezměněné formě po dobu přepravy. Chemikálie ve sklenicích (tekutiny a podobně) musí být baleny tak, aby nedošlo k jejich rozbití. Při zajišťování omamných látek, léčiv, výrobků farmaceutického průmyslu a jejich částí jako jsou úlomky tablet, dražé, kapsle, se zasílají všechny zajištěné vzorky, nikdy ne pouze jenom část, a to i při zdání, že všechna zajištěná léčiva vypadají shodně. Volně nalezené tablety a prášky je nevhodnější zabalit do malých igelitových sáčků. Nevhodné pro tento účel jsou například obálky pro jejich netěsnost. Injekční stříkačky a jehly se balí do označených papírových obálek jednotlivě. Při nálezů těkavých rozpouštědel je nutné vzorky zajišťovat jednotlivě do neprodyšných obalů, například igelitové sáčky, sklenice zavařovačky, aby se těkavý materiál nedostal do styku se zkoumaným materiálem.

Při nálezů omamných látek je nutné vzorek před odesláním zvážit, zabalit a zapečetit tak, aby po dobu přepravy nedošlo k jeho zneužití nebo poškození zdraví pracovníků, kteří se vzorkem manipulují.

Je-li vyžadována expertiza z oboru kriminalistické chemie v souvislosti s nálezem mrtvoly, je nutné zajistit pitevní protokoly, chorobopisy, záznamy o posledních lékařských vyšetřeních. Pitevní a jiný materiál spadající do skupiny č.2 je nutno uschovávat v chladničkách, popřípadě v mrazničkách. Ve složitých případech, nebo máme-li pochybnosti v souvislosti se zajištěním, balením a dopravou, je užitečné obrátit se na technika-specialistu nebo telefonicky věc konzultovat s příslušným expertem KÚ*.

Mimořádnou důležitost má označování zajištěného materiálu a dokumentace. Expertizu nelze provést a nebo její výsledky jsou bezcenné, jestliže vlivem špatného označení dojde k pochybnostem o totožnosti stopy. Označení je potřebné dobře upevnit, aby nedošlo k jeho uvolnění. Chybné je například popisování skleněných obalů fixem, vkládání papírků do sypkých materiálů a podobně. K vyloučení záměny a za účelem přehlednosti (zvláště při větším počtu vzorků) je naprosto nutné zachovat stejné označení na předmětech (věcech, stopách, vzorcích zasílaných in natura) a v textu dožadání i další dokumentaci. Při popisování stop se musí popis provádět pouze podle vizuálního zjištění

* Pro informaci čtenářů a pro jejich další vzdělávání se v této problematice doručuje seznámit se s článkem 76,77,85,86,87 a 188 Instrukce SNB krim - I -1. Ke stejnému účelu doporučuji též Instrukci k expertizní činnosti SNB v oboru kriminalistické techniky, SNB krim - I - 2.

(barva, složení, váha, velikost atd.) a přesnou specifikaci nechat na znalci. Vždy musíme mít na paměti, že se může jednat o prudce jedovaté látky a proto je velmi nutné přísně dodržovat zásady bezpečnosti práce s nimi a vyvarovat se čichovému nebo chuťovému zkoumání vzorků*.

Při dopravě je nutné vždy přihlídnout k charakteru zajištěných předmětů. Vždy je výhodnější použít k přepravě kurýra, než-li zásilku odeslat poštou. Mimo to například kyseliny a jiné látky jsou z poštovní přepravy vyloučeny.

URČENÍ EXPERTIZNÍHO PRACOVIŠTĚ A NÁROČNOST EXPERTIZY

Vzorky spadající do 1. skupiny jsou podle stupně obtížnosti požadované informace, analyzovány především v laboratořích odborů kriminalistické techniky a expertiz P ČR nebo přímo v Kriminalistickém ústavu

Okresní pracoviště kriminalistické techniky provádí rozbor vzorků na přítomnost omamných látek pouze za pomoci D – testů. Výsledky mohou sloužit. Pouze k orientačnímu určení, zda se v daném případě jedná o podezření, že vzorek obsahuje omamné látky. O výsledku se sepíše vyjádření a v kladném případě se vzorky postoupí k laboratornímu zkoumání příslušnému odboru kriminalistické techniky a expertiz nebo přímo KÚ Praha. Odbory kriminalistické techniky a expertiz při KÚ P ČR provádí identifikaci omamných a těkavých látek v plném rozsahu. Neprovádí analýzu omamných látek přítomných v krvi a moči. Zkoumání léčiv a jiných výrobků farmaceutického průmyslu, v souvislosti s výrobou omamných látek, provádí jen omezeně, podle svých možností.

Kriminalistický ústav P ČR Praha provádí analýzy léčiv a výrobků farmaceutického průmyslu, chemikálií, toxických látek, omamných látek, posouzení domácích výrob omamných látek, těkavých látek zneužívaných k čichání a omamné látky rostlinného původu. Jedná se o všechny vzorky spadající do 1. skupiny. Neprovádí rozbor krve a moči a ostatního biologického materiálu spadajícího do 2. skupiny (s výjimkou zvratků) na přítomnost léčiv a omamných prostředků. Vzorky spadající do 2. skupiny jsou analyzovány v laboratořích zdravotnických zařízení, jako jsou například :

- toxikologická a soudně lékařská pracoviště ÚNZ
- krajské toxikologické laboratoře
- Ústřední toxikologická laboratoř
- Ústav pro toxikologii a soudní chemii 1. LK UK Praha 2, Na bojišti 3

Vzhledem k tomu, že v současné době dochází ke značným změnám v názvech a působnostech jednotlivých institucí, bylo by zbytečné uvádět jejich názvy a adresy. Pro potřeby krajů jsou policisté schopni si zjistit v seznamu soudních znalců, které instituce nebo ústavy jim mohou znalecké posudky vyhotovit. Pokud ne, doporučuji obrátit se na KÚ Praha (přenašeč 960, linky 44505-6, 4372- expertizní pracoviště, 4471 – sekretariát), kde se v případě potřeby, pokud nebudou moci posudek vypracovat sami, dozvíte, kam materiál k expertize odeslat.

Je třeba upozornit na současnou nevhodnou praxi – zasílání zajištěných stop a věcí, určených na chemicko-toxikologickou analýzu jinému pracovišti, než tomu, které analyzuje biologické materiály zajištěné při pitvě. Nevýhoda této praxe spočívá v tom, že

* Již dříve jsem tuto tak samozřejmou věc připomínal. I přes to při zadržení heroinu v Praze byl vzorek policisty podroben „zkoumání“ tak, že byl zahříván nad ohněm a jeden z policistů jej dokonce ochutnal. Velice se pak divil tomu, že mu je špatně.

toxikolog-analytik nemůže uskutečnit cílenou analýzu biologických materiálů. Správný sled chemicko-toxikologické analýzy je takový, že se nejprve provede analýza látek 1. skupiny a na základě jejího výsledku se uskuteční chemicko-toxikologická analýza biologického materiálu. V případech, kdy je z nějakého důvodu nutné rozdělit důkazní materiál, je třeba tento postup uvést i s adresou pracoviště, kam byla zbylá část vzorků zaslána. Tento postup zjednodušuje práci všem zainteresovaným pracovištím provádějícím toxikologickou, popřípadě lékařskou expertízu.

Otázky, týkající se ovlivnění psychiky člověka zajištěnou látkou nejsou předmětem toxikologického zkoumání a spadají do oblasti znalců z oboru zdravotnictví – psychiatrie.

- d) **marihuana – hašiš** již dříve jsem se zmínil o zneužívání marihuany (*Cannabis sativa*). V současné době se velmi často diskutuje o tom, jak a nakolik je její zneužívání škodlivé. Někteří lidé dokonce navrhují, aby bylo její pěstování a užívání dovoleno. Vzhledem k tomu, že není obecně známo, o jakou rostlinu se jedná, jaké látky obsahuje a jak působí, pokusím se některé věci přiblížit.

Rostlina konopí seté (*Cannabis sativa*) dorůstá i v mírném klimatickém pásmu. Obsahuje asi 300 cannabinolů. Hlavním z nich je delta-9-tetrahydrocannabinol (THC). Za marihuanu jsou označovány usušené a rozmělněné části rostliny s obsahem pryskyřice. Vylučovaná pryskyřice se nazývá hašiš, který působí 5-6 krát silněji nežli marihuana. Ještě silnější formu představují cannabisové koncentráty, které jsou nazývány též „hašišový olej“, mají asi 10x větší účinek nežli hašiš. Výhodou zpracování v této formě představuje hlavně vysoký obsah THC (až 60%) a dále možnost poměrně jednoduché ilegální přepravy.

Hašiš je nejčastěji kouřen v cigaretě nebo dýmce. Lze jej aplikovat i orálně (ústí) ve formě čaje, alkoholického nápoje, pečiva, bonbónů, ale i žvýkáním a podobně. Marihuana je převážně užívána ke kouření. Kouření je asi 3x účinnější nežli jiné formy užívání. Cigareta marihuany (hmotnost bývá od 0,5 do 1,5 gramů) obsahuje obvykle 5-10 mg THC v 1 gramu. U nás vypěstovaném rostlinném materiálu našel Dr. Hanuš v 1 gramu od 0,20 do 69,40 mg. K vyvolání typických účinků přitom stačí obsah 3,3 mg v 1 gramu.

Účinné látky obsažené v hašiši a marihuaně působí na lidský organismus jako psychodysleptika (halucinogeny). Jsou to látky, které především mění kvalitu psychické činnosti. Po aplikaci se projevují poruchy vnímání, emocí, citů, myšlení. Dochází k poruše tělesného schématu, vztahu k okolí, depersonalizaci (odosobnění), narušení myšlení, zrakovým halucinacím, poruše prostorového vnímání, sebehodnocení. Je narušena kritika, dochází k rizikovému jednání. Smyslové vnímání má zvýšenou intenzitu, člověk vidí to, na co myslí. Záleží na výchozí náladě, dávce a okolí. Jsou rozdíly mezi příležitostným a chronickým (dlouhodobým) zneužíváním.

Intoxikace marihuanou ovlivňuje komplexně reakční čas, trvalou paměť, porozumění psané informaci a přesnost určování času. Porušení uvědomování si času má vliv na percepci – vnímání, paměť a organizaci myšlení. Všechny vyšší dávky marihuany ovlivňují více ženy než muže.

Je známo, že cannabinoly se v organismu kumulují. Seriózní výzkumy prokázaly, že když byly sledovány po ukončení úzu (užívání) metabolity cannabinoidů, vyskytovaly se i 46 dní a střední doba exkrece (vymizení) byla 27 dní. Dosažení deseti negativních kontrol se někdy se někdy vleklo až 77 dní*.

S ohledem na výše uvedené si představme, že by došlo k legalizaci užívání a například řidič autobusu by si večer zakouřil marihuanu nebo hašiš a ráno nastoupil do směny. To ovšem platí i pro řadu dalších povolání a činností.

* použito knihy prof. Jana Mečříře Dr. Sc. „Zneužívání alkoholu a nealkoholových drog u mládeže“, vydalo Avicenum v roce 1990.

e) **použití operativních a jiných důkazních prostředků.** Jsem si vědom, při takto stručném pojetí metodické pomůcky nemohly být zcela vyčerpány všechny možnosti, které lze uplatnit při rozpracování a vyšetřování trestné činnosti související s drogovou problematikou. Proto bych v závěru chtěl velmi stručně upozornit ještě na některé, které se po vyhodnocení již ukončených případů, jeví jako velmi efektivní zejména pro dokumentaci trestního jednání a následné rozhodování vyšetřovatelů, státních zástupců a v konečné fázi i soudů. Je samozřejmé, že jejich použití je možné jen za dodržení příslušných zákonných norem.

Použití operativní techniky podle § 33 a následujících zákona č. 283/1991 Sb. (ve znění pozdějších zákonů) a § 88 zákona č. 141/1961 Sb. (ve znění pozdějších zákonů)

Na tuto skutečnost upozorňuji proto, že zejména u případů, kdy se jedná o výrobu nebo prodej drog ve větším rozsahu, organizovanou skupinou nebo i ve spojení se zahraničním prvkem, je odposlech telefonů, zaznamenávání telefaxových zpráv a podobně velmi důležitým zdrojem informací a důkazů, které jiným způsobem nelze opatřit.

Při podezření ze spáchání trestného činu podle § 187 a zejména u odstavce 2 a 3 musíme procesní formou zajistit důkazy. Proto se od počátku soustředíme i na zadokumentování organizace sítě výrobců a distributorů, způsob získávání surovin k výrobě a zajištění odbytu i ceny, za něž je droga dodávána a podobně.

Už při domovní prohlídce nebo ohledání věnujeme pozornost například i dokumentaci majetkových poměrů, pokud se jedná o cizince důvodům jeho pobytu v ČR, jeho předešlé trestné činnosti, zda jednání nebylo spácháno v souvislosti s povolenou výrobní, obchodní nebo i jinou činností (to platí i pro občany ČR). To vše může soud využít při ukládání trestu (viz § 27 a následující trestního zákona – druhy trestů)

Zadržení a otevření zásilek podle §§ 86-87 trestního řádu je vhodné zejména u případů, kdy je droga k odběrateli zaslána poštou, může jít i o případy, kdy je takto odesílána ze zahraničí. V tomto případě je nutná velmi úzká spolupráce s pracovníky GŘC ČR.

Důležitým důkazem je například psychologické nebo psychiatrické vyšetření duševního stavu svědků, toxikomanů.

Nevyhneme se mu v případech, kdy vzniknou pochybnosti o jeho schopnosti správně vnímat a reprodukovat události. Vhodné je i k prokázání následků z užívání drog, tedy k posouzení stupně nebezpečnosti jednání pachatelů, ale i v případě souběhu s dalšími trestnými činy.

Samozřejmě, ani tento stručný výčet nemůže být vyčerpávající pro všechny řešené trestné činy. Nebylo to ani jeho účelem. Při řešení každého konkrétního případu bude nutno postupovat tak, jak to okolnosti tohoto případu budou vyžadovat a použít ty nejvhodnější metody a postupy tak, aby bylo dosaženo účelu, to je prokázání trestné činnosti konkrétnímu pachateli. To zaleží na profesní zdatnosti každého jednotlivého policisty. Při realizaci jednotlivých případů vám přeji mnoho úspěchů.

DROGOVÁ SITUACE VE SVĚTĚ V ROCE 1994

REDAKČNÍ RADA

*Stručný výňatek z Výroční zprávy
Mezinárodního úřadu pro kontrolu omamných látek OSN za rok 1994*

Dne 27. února 1995 byla zveřejněna výroční zpráva Mezinárodního úřadu pro kontrolu omamných látek OSN (INCB – International Narcotics Control Board) o mezinárodní drogové situaci ve světě v roce 1994. INCB vznikl v roce 1968 a navazuje na obsah Jednotné úmluvy o omamných látkách z roku 1961. INCB je nezávislý mezinárodní orgán, který sleduje plnění souboru protidrogových úmluv OSN. Sídlem INCB je Vídeň.

V INCB pracuje 13 členů, kteří jsou voleni Hospodářskou a sociální radou OSN a financováni z prostředků OSN. Úkolem INCB je podporovat úsilí jednotlivých vlád při realizaci obsahu mezinárodních protidrogových úmluv.

ONCB udržuje aktivní kontakty s vládami všech států, které jsou zařazeny do mezinárodního systému kontroly. Se souhlasem zainteresovaných vlád pořádá INCB konzultační schůzky s kompetentními představiteli. Výsledkem těchto jednání může být ratifikace smluv vládami zainteresovaných zemí a především přijetí důslednějších legislativních opatření (zejména pokud jde o kontrolu distribuce psychotropních látek), včetně účinnější koordinace mezinárodních protidrogových opatření.

Na základě vyhodnocení výsledků své činnosti INCB publikuje každoročně podrobnou zprávu zabývající se stavem drogové kontroly v nejrůznějších částech světa. INCB jako politický zcela neutrální orgán se snaží odhalovat a předpovídat nebezpečné trendy zneužívání drog a navrhuje nutná opatření, kterými je možno negativnímu vývoji předcházet. Výroční zpráva je doplněna aktualizovanými odbornými poznatky o omamných a psychotropních látkách a konkrétními údaji o legální potřebě těchto látek v jednotlivých státech, včetně statistických údajů o legální výrobě, zpracování a obchodu s omamnými a psychotropními látkami v celosvětovém měřítku.

INCB ve své zprávě za rok 1994 uvádí, že boj proti zneužívání drog má již dlouhou dobu univerzální charakter. Žádný stát není ušetřen drogových problémů ani nemůže trvale zůstat pouze tranzitní zemí. Státy a regiony, které se nacházejí v etapě politického, hospodářského a sociálního neklidu nebo přeměn, jsou současně hlavními cíli obchodníku s drogami a jsou využívány i v procesu praní peněz.

S nárůstem problému spojených se zneužíváním drog, obchodování s drogami a praním peněz jsou konfrontovány především Afrika, státy bývalého SSSR a transformující se státy střední a východní Evropy. INCB poukazuje na stále těsnější celosvětové propojení ilegálního obchodu s drogami s dalšími nejrůznějšími formami mezinárodního organizovaného zločinu. Podle INCB byly získány dostatečné důkazy pro tvrzení, že latinskoamerické kartely, evropské a africké organizace obchodníku s drogami, ruské a jiné východoevropské mafie již velmi úzce spolupracují.

INCB je přesvědčen, že k politice dodržování v minulosti uzavřených Úmluv OSN v oblasti zneužívání drog, které zavazují mezinárodní společenství k aktivnímu boji proti obchodování s drogami a jejich konzumaci, neexistuje žádná jiná vhodná alternativa a neodpovědné požadavky na liberalizaci drogové politiky snižují účinnost existujícího systému protidrogových aktivit.

INCB ve výroční zprávě podrobně pojednává o benzodiazepinech, které byly původně určeny k léčení poruch spánku a stavů úzkosti. V současnosti tato skupina léků hraje stále významnější roli na drogové scéně. Z ilegálních obchodů s těmito látkami plynou obrovské zisky, které jsou srovnatelné se zisky s obchodování s dosud nejvýnosnějšími klasickými drogami. Množství těchto látek na černých trzích průmyslových států prudce vzrůstá. Drogové trhy zásobují podezřelé obchodní firmy, které tyto látky nakupují relativně bez

problémů pod záminkou jejich dalšího legálního exportu do zámořských států, kam však nikdy deklarované zásilky benzodiazepinů nedorazí. Velký odbytový trh pro ilegálně distribuované benzodiazepiny existuje také v USA. Zásobován je především z Kanady, kde dovoz a vývoz těchto látek nepodléhá kontrole. INCB zdůrazňuje, že benzodiazepiny se stále ve větší míře používají s jinými drogami (heroin, další opiáty, kokain, hašiš) a v těchto směsích jsou extrémně škodlivé pro lidský organismus. Vzhledem k možnosti snadno tyto látky získat a skutečnosti, že nelegální obchod s nimi v mnoha zemích nemá za následek odpovídající sankce, je prodej těchto látek i nadále velmi lukrativní. V této souvislosti kritizoval tajemník INCB Herbert Schäpe také postoj Rakouska, které zatím neratifikovalo v plném rozsahu Úmluvu OSN o psychotropních látkách. Podle této úmluvy jsou charakterizovány jako drogy všechny látky působící přímo na lidskou psychiku, včetně benzodiazepinů, které jsou účinnou složkou léku Rohypnol. Rakousko přistoupila k uvedené úmluvě pouze v omezeném rozsahu, a proto nelze ilegální obchodování s Rohypnolem přiměřeně trestat. Vzhledem k této „nedostatečnosti“ drogové politiky se Rakousko v současnosti přeměnilo v „supertrh“ s benzodiazepiny.

Velké znepokojení INCB vyvolává také množství ilegálně distribuovaných surovin a meziproduktů pro výrobu drog (tzv. prekurzorů). Například efedrin se používá jako surovina při výrobě metamfetaminů, který je ve své krystalické variantě, označené jako „ICE“, konzumován především v USA a jihovýchodní Asii. Tyto prekurzory většinou nelze považovat za drogy. Vzhledem ke svým chemickým vlastnostem však mohou být použity při výrobě drog, například jako rozpouštědla.

Afrika i nadále zůstává nejslabším článkem mezinárodního drogového kontrolního systému. Dosud ani jednu úmluvu OSN o drogách nepodepsalo 14 afrických států. Největší pozornost věnují obchodníci s drogami především Nigerii, Keni, Tanzanii, Angole, Namíbií a Jihoafrické republice. V Karibské moři se zvyšuje význam Nizozemských Antil jako nového tranzitního regionu pro pašování kokainu z Kolumbie, Surinamu a Venezuely do Severní Ameriky a Evropy. Podle poznatků INCB neovlivnily problémy kartelu z Medelinu podstatněji situaci na světovém kokainovém trhu. Problémy s konzumací kokainu se zvyšují i v Asii, kde jsou novým zájmovým prostorem aktivit latinskoamerických kokainových kartelů především Japonsko a Korejská republika. V oblasti tradičního obchodu s opiem a heroinem označil INCB jako novou významnou tranzitní zemi Vietnam, přes který se přepravují drogy ze Zlatého trojúhelníku. Zpráva dále informuje o otevření nové důležité pozemní trasy pašování drog přes území Čínské lidové republiky.

Podle názoru INCB neadekvátní zpravodajství sdělovacích prostředků o rozhodnutí německého spolkového Ústavního soudu v záležitosti trestnosti konzumace měkkých drog vyvolalo nejasnosti, vystavilo zcela bezdůvodně drogovou politiku Bonnu do nesprávného světla a mohlo negativně ovlivnit i mezinárodní úsilí v boji proti zneužívání drog. Přitom německý spolkový Ústavní soud v dubnu 1994 potvrdil v plném rozsahu drogovou politiku spolkové vlády, podle níž zůstává konzumace malého množství měkkých drog i nadále trestná. Pouze v případech usnadnění terapie nebo jiných důležitých veřejných zájmů je možno upustit od potrestání narkomana. Díky nekvalifikovanému výkladu obsahu rozhodnutí Ústavního soudu však vznikl dojem, že držení hašiše a marihuany pro vlastní potřebu nebude v budoucnosti v SRN trestné. Ve skutečnosti však zůstává držení kanabisových drog pro vlastní potřebu v Německu trestné i nadále. Také současný prezident INCB Ghodse na otázku, zda by doporučil legalizovat konzumaci drog, odpověděl zcela jednoznačně: „V žádném případě“.

VÝBĚR ZAHRANIČNÍCH INFORMACÍ K PROBLEMATICE DROG

REDAKČNÍ RADA

SRN

Politiky v Hamburku v současnosti znepokojuje skládačka pro konzumenty módní drogy XTC. Již dva týdny Kancelář pro drogovou prevenci distribuuje barevný informační materiál s názvem „Ravers Guide“ průvodce pro milovníky techno-hudby. Dokument vysvětluje čtenářům účinky a rizika spojená s konzumací této syntetické drogy, která uvádí milovníky techno-hudby do extáze, ale současně poškozují mozek. V textu se uvádí, že XTC působí zpravidla 4 hodiny. Autoři „Ravers Guide“ doporučují konzumaci rozpůlených pilulek XTC.

Dokument rozhořčeně kritizují především politikové CDU, kteří jej označují za „přínos ke snížení prahu dostupnosti drog“. Vedoucí Kanceláře pro drogovou prevenci Monika Püschlová však tvrdí, že informace je určena jen pro ty mladistvé, kteří již drogu XTC konzumují. K rizikům konzumace XTC patří především vedlejší účinky.

Der Spiegel 12.12. 1994

Prezident německého Celního kriminálního úřadu (ZKA) Karl-Heinz Matthias navrhuje opatření ke zvýšení účinnosti boje proti mezinárodním pašerákům drog. Hodlá rozmístit v zahraničí pracovníky svého úřadu, kteří by působili jako styční úředníci v problematice drog ve všech nejdůležitějších produkčních a tranzitních zemích světa, obdobně jako styční důstojníci pro problematiku drog německého Spolkového kriminálního úřadu (BKA). Předběžné rozhovory mezi příslušnými spolkovými úřady již začínají. ZKA jako hlavní spolkový úřad a centrála německé celní pátrací služby také koordinuje boj proti pašerákům drog v pozemní, námořní a letecké dopravě s dalšími celními správami v Evropě. Jak důležité postavení zaujímají celníci v boji proti drogové kriminalitě dokazuje fakt, že přibližně 80% zabavených drog v Německu v roce 1993 je možné připsat na účet celní správy. K tomu Matthias uvedl: „Osvědčily se nově vytvořené mobilní jednotky celní kontroly, které kontrolují podezřelé automobily, náklady a osoby“.

K enormnímu zvýšení došlo podle Matthiase v množství zajištěného heroinu. Do 30. září 1994 bylo zabaveno celkem 732 kg, což o 64% převyšuje množství zabavené ve srovnatelném období v roce 1993. Dovození tlak heroinu označil nejvyšší německý celní úředník jako „nadále velmi silný“. V těchto nelegálních obchodech vynikají turecké drogové organizace, které zásobují německou drogovou scénu především po „Balkánské trase“.

Podle poznatků z USA a Kolumbie mají být ve stále vyšší počtu využívány jako „kurýři“ drogy hadi. Je známo, že například dospělý chřestýš může spolknout balíček drog o velikosti malého králíka. Hady se také využívají k ochraně objektů. Ve kterých se skladují drogy. Dealeři v Texasu si k tomu účelu opatřují gabunské zmije.

Die Welt 5.12. 1994

Berlínská policie varovala veřejnost před konzumací syntetických drog. Především na „techno-párty“ se konzumuje velké množství tablet a amfetaminu. V roce 1994 bylo jen v Berlíně zabaveno 11 000 tablet a 2,5 kg amfetaminu. Současně bylo zahájeno vyšetřování takřka 1000 případů.

Prodávají se drogy, které mají odstranit pocit vyčerpanosti, pod názvy **ecstasy** nebo **eve**. Berlínská policie chce v budoucnosti zvýšit svou přítomnost na takzvaných „techno-párty“ „Tyto akce jsou často únikem z nenaplněného života“, prohlásil policejní šéf Saberschinsky.

Der Standart 14.12. 1994

K trestům odnětí svobody v rozmezí 7 až 8 let odsoudil Zemský soud v Ansbachu tři členy mezinárodní organizace obchodníků s drogami. Soud došel k závěru, že obžalovaní jsou odpovědni za propašování 75 kg heroinu v ceně 3 milionů marek z Turecka po Balkánské trase.

Hlavním obžalovaným byl obchodník tureckého původu, žijící v Ansbachu. Soud konstatoval, že udržoval kontakty s velkoobchodníkem s drogami v Istanbulu, najal dva mladší spoluobžalované jako kurýry, zajišťoval další distribuci drogy a výnosy z ilegálního prodeje zasílal do Turecka. Další dva spoluobžalovaní turečtí státní příslušníci, žijící v Ambergu uskutečnili čtyři cesty, při kterých pašovali drogy v osobních automobilech speciálně upravených pro tento účel.

„Ještě nikdy v minulosti nepoužil soud s takovém rozsahu § 31 zákona o omamných látkách“ uvedl předseda soudu k výši trestu, které jsou vzhledem k použití takzvaného pravidla o korunním svědkovi v průměru o 4 roky nižší, než bývá obvyklé v obdobných případech. Všichni tři odsouzení totiž svými výpověďmi přispěli k zatčení mnoha dalších členů organizace obchodníků s drogami v Německu. Hlavní obžalovaný uvedl podrobnosti o mezinárodním propojení drogové scény z Turecka přes Itálii do Nizozemska. Příčinou tohoto jeho iniciativního přístupu ke spolupráci s policií byla skutečnost, že „nadřízení“ v organizaci nechali po zatčení obchodníka i jeho rodinné příslušníky bez jakékoliv pomoci.

I když rozsudek vzhledem k vysokým finančním obnosům a velkému množství drog soudcem označen jako mírný, došlo během vynesení rozsudku k hlučným scénám. Především hlavní obžalovaný si hlasitě stěžoval, neboť mu byl údajně v průběhu vyšetřování přislíben trest v délce nejvýše 4 let vězení. Všichni tři obžalovaní vyjádřili obavy o bezpečnost svých příbuzných v Turecku.

Süddeutsche Zeitung 18.12. 1994

Podle svazu Svobodných zařízení v drogové činnosti se politikové zabývají pouze drogovou kosmetikou. Společný závěr přibližně padesáti zařízení pro pomoc narkomanům a telefonních center pro ohrožené drogami zlehčuje význam náhradní drogy metadonu. Stále více mladších a labilních závislých osob se snaží získat pochybnou jistotu a přestupují na substituční program. Skutečností však je, že tento program představuje pouze další pokračování závislosti. Politikové by se proto měli více zajímat o pozadí vydávání náhradních drog. Jejich cílem by mělo být především posílení samoléčitelských sil narkomanů.

Süddeutsche Zeitung 18.12. 1994

V roce 1994 policie zaevidovala přibližně 22 000 drogových deliktů, což představuje nárůst o 10 %. Počet vyšetřovaných podezřelých se zvýšil o 15 % na 16 381, z toho 50 % vyšetřovaných osob přišlo poprvé do styku s policií pro drogové delikty. V kartotéce Zemského kriminálního úřadu LKA je zaevidováno kolem 18 000 konzumentů tvrdých drog. Zemský ministr vnitra Bierzele k tomuto údaji oddal, že policie bude bojovat proti obchodování s drogami na všech úrovních, to je i proti maloobchodu, neboť „dealeři násobí drogovou závislost“. Dále je nutno přihlédnout i k tomu, že více než 70 % malých obchodníků s drogami patří mezi konzumenty drog.

Podíl zahraničních státních příslušníků obviněných z ilegálního prodeje nebo pašování drog je podle ministra přibližně 50 %. Podle představ policie se stále zvyšuje zájem především o syntetické drogy.

Frankfurter Allgemeine Zeitung 19.1. 1995

V SRN již tři roky klesá počet úmrtí narkomanů v důsledku konzumace drog. Podle statistických údajů zemřelo v důsledku konzumace drog v roce 1994 v SRN celkem 1624 osob, to je o 6,6 % méně než v roce 1993 (1738 úmrtí)

Rozhodující příčinou poklesu smrtelných případů není pouhé zavedení metadonového programu. Například v Severním Porýní-Vestfálsku se počet obětí drog ve srovnání s rokem 1993 zvýšil o 2 %, zatímco v Bavorsku, které se k metadonovému programu chová velmi zdrženlivě, tento počet poklesl o 3,1 %.

Největší množství drog přichází na německý trh přes Nizozemsko. Polovina heroinu přichází do SRN po Balkánské trase. Z celkového množství drog směřujícího do SRN byly v roce 1994 tři čtvrtiny zabaveny na německo-nizozemské hranici.

V souvislosti s nárůstem počtu policejně registrovaných prvokonzumentů tvrdých drog Lintner konstatoval, že německá drogová scéna přechází od heroinu k jiným tvrdým drogám a zejména stoupá obliba syntetických drog. Stoupající prvek organizovanosti v pašování syntetických drog a zvyšující se množství odhalených ilegálních laboratoří jednoznačně signalizují předpokládané značné odbytové možnosti také v této drogové „komoditě“.

Drogová bilance roku 1994 svědčí podle Lintnera o správnosti drogové politiky německé spolkové vlády. Drogový pověřenec spolkové vlády vytrvale odmítá všechny požadavky na liberalizaci nebo legalizaci konzumace drog, neboť následkem těchto neodpovědných opatření může být zásadní ovlivnění názoru především mladé generace na nebezpečí drog. Podle Lintnera mnoho příkladů dokazuje, že usnadnění přístupu ke drogám zvyšuje připravenost potencionálních narkomanů ke konzumaci drog.

Bayernkurier 4.3. 1995

V hamburském přístavu zabavili policisté a celníci zásilku 400 kg kokainu. Droga byla uložena v lodním kontejneru mezi sáčky s cukrem. Jedná se o největší množství kokainu, které bylo dosud zabaveno v Hamburku. Loď do Hamburku přijela z Jižní Ameriky. Kokain byl obalen pryží a přelepen lepicí páskou, aby byla snížena možnost objevení drogy služebními psy.

Frankfurter Allgemeine Zeitung 13.3. 1995

Poznámka redakce : Úspěch hamburských policistů a celníků byl možný pouze na základě poznatků předaných Národní protidrogovou centrálou ÚOOZ S KP P ČR, která v rámci svého rozpracování signalizovala zásilku těmto orgánům. Nutno konstatovat, že hlavní organizátoři tohoto obchodu s kokainem byli zatčeni v České republice. V tomto případě jde opět o mezinárodní spolupráci mezi Národní protidrogovou centrálou ÚOOZ S KP P ČR a zahraničními partnery.

RAKOUSKO

Počet úmrtí v důsledku konzumace drog stoupl v tomto roce nejméně o 25 %. Dosud je evidováno 124 obětí. Lze přepokládat, že smutná rekordní bilance 226 mrtvých (exekutiva zaevidovala jen 173) za rok 1993 bude značně překročena.

Zajímavý je také fakt, že polovina obětí drog ve Vídni byla pro policii až do své smrti neznámá, to je nebyla evidována jako narkomané.

Kurier 31.12. 1994

ŠVÝCARSKO

Bezmocnost státních institucí se denně projevuje na curyšském drogovém trhu u nádraží Letten. Stovky cizinců, především Libanonců, černých Afričanů a Albánců, zde vydělávají miliony ilegálním prodejem heroinu a kokainu. Jsou velice často kontrolováni a občas i zatýkáni, ale přesto není švýcarská justice schopna donutit obchodníky k odchodu ze země. Nejdéle po třiceti dnech musí být podezřelá osoba propuštěna z vazby, pokud jí není

prokázáno spáchání trestného činu, nebo pokud se do té doby nepodaří připravit její vyhoštění. Nyní má být tato lhůta podstatně prodloužena. Schválí-li Švýcaři v referendu nová „donucovací opatření cizineckého práva“, bude v budoucnosti možno prodloužit vazbu i bez soudního rozsudku na tři až dvanáct měsíců. Navrhované zákonná změna není sice zaměřena výhradně proti obchodníkům s drogami, ale bez problémů v roce 1994 s curyšským „drogovým supermarketem“ by asi švýcarský parlament tak rychle nepřijal tento mimořádný zákon vztahující se především na cizince bez povolení k pobytu. Zahraniční překupníci drog vyvolali mnoho nevraživosti vůči všem cizincům ve Švýcarsku. Proto vláda předložila návrh zákona, který má zabránit cizincům v prodeji drog a usnadnit kantonům vyhošťovací proces. Zákon prozatím nemohl vstoupit v platnost, protože jeho kritici požádali o vypsání referenda.

Jestliže Švýcaři navrhovaná opatření odsouhlasí (což se předpokládá) vznikne jakési zvláštní trestní právo. Cizinci bez povolení k pobytu a bez dokladů budou riskovat uvěznění už při přestupku, což se bude vztahovat i na nezletilé osoby. Tříměsíční vazbu bude moci cizinecká policie „nařít“ v případě, když nebude možné zjistit totožnost zadrženého nebo když cizinec opakovaně nebude dodržovat úřední pokyny. Po čtyřech dnech však musí každý takový případ přešetřit soudce. Toto ustanovení je o to důležitější, že formulace předpokládaného zákona poskytuje úřadům široké možnosti výkladu. V případech, kdy je možno důvodně předpokládat, že by se cizinec, u něhož bylo rozhodnuto o vyhoštění, v době potřebné k obstarání potřebných dokladů „ztratil“ během pobytu na svobodě, lze tuto vazbu prodloužit o další tři a následně o dalších šest měsíců. Žadatele o azyl tak má ke „slušnému chování“ přimět hrozba až jednoroční vazby.

Omezena může být i svoboda pohybu cizinců. To se vztahuje především na osoby podezřelé z obchodování s drogami. Těm může být úředně zakázán přístup na veřejnou curyšskou drogovou scénu a na další místa, kde se shromažďují narkomané. Nový zákon má rovněž usnadnit prohlídky budov, v nichž by se mohli uchazeči o azyl skrývat (včetně kostelů). Nedávno byl například odsouzen k peněžní pokutě basilejský biskup Vogel za poskytnutí úkrytu osobám, které měly být vyhoštěny ze země.

Frankfurter Allgemeine Zeitung 2.12. 1994

Poznámka zpracovatele : V referendu o nových úpravách švýcarského cizineckého práva, které se konalo 4.12. 1994, se pro vládní návrh drastického zostření dosavadních podmínek života cizinců ve Švýcarsku vyslovilo 72,8% zúčastněných voličů.

POLSKO

Na krakovském předměstí se v domovních výklencích zdržují ubožáci žebrající o peníze, které by jim umožnily únik z každodenní reality. Do „lepšího světa“ se často dostanou pomocí silného alkoholu nebo omamné látky nazývané „polský kompot“. Jeden „doušek“ této drogy uvařené z makové slámy s vysokým obsahem opiátu však stojí nejméně 22 000 zlotých (1,5 DEM)

Když se baví varšavská „zlatá mládež“, konzumuje kromě vína a vodky také amfetamin, hašiši a občas i LSD. Kousek papíru s pestrými obrázky, například portrétem Gorbačova, z něhož konzument vysává drogu, představuje „jízdenku“, umožňující „výlet“ (trip). Za tuto „jízdenku“ je třeba zaplatit od 60 000 do 100 000 zlotých (4 – 6 DEM). Amfetaminy jsou dražší než LSD, hašiš je dražší než amfetaminy. Kokain nebo heroin jsou i pro tuto mládež většinou příliš drahé.

V poslední době však stoupá konzumace omamných látek na diskotékách a ve školách. Ve Varšavě již neexistuje téměř žádné učiliště, ve kterém by nevypukla tato „nákaza“. Drogy již neohrožují jen „vydědence“ společnosti a účastníky večírků dobře situované mládeže, ale nebezpečí hrozí celé generaci dětí a mladistvých.

Není přesně známo, kolik mladých lidí je v Polsku závislých na omamných látkách. Nejsou vedeny statistiky o konzumentech, ani o úmrtích v důsledku konzumace drog. V roce 1985 byl schválen „Zákon o prevenci drogové závislosti“, který však nezakazoval vlastnictví omamných a psychotropních látek pro vlastní potřebu. Tento zákon platí dodnes. Závislé osoby nejsou proto případem pro kriminalisty, pouze se evidují ve všeobecné kategorii nemocných. Podle hrubého odhadu policie a ministerstva zdravotnictví je 30 000 – 300 000 osob závislých na drogách. Jen v roce 1992 přišlo podle „doměnek“ expertů do „styku s drogou“ okolo 80 000 mladých lidí.

Polsko je již nyní považováno za významného vývozce amfetaminu a úspěšně funguje jako tranzitní země pro pašování kokainu a heroinu. V poslední době Poláci odebírají suroviny pro výrobu amfetaminu především ze zemí bývalého východního bloku. Syntetická droga se exportuje do Švédska, Německa, Nizozemska.. V pozadí těchto transakcí jsou často vystěhovalci a emigranti z Polska nebo na západě ilegálně žijící Poláci, kteří spolupracují s organizovanými bandami v Polsku.

Od začátku války na Balkáně prudce vzrostl význam Polska jako tranzitní země v mezinárodním obchodu s heroinem. „Balkánská cesta“ se posunula na sever. Turecké, italské a rumunské skupiny organizují přepravu této drogy z Turecka přes Polsko na západ. Kurýři jsou většinou zadrženi na německo-polské hranici. Již delší dobu směřují do polských přístavů, ve kterých zatím nefunguje účinný kontrolní systém a kde lze při odbavování nákladu nalézt „všeho schopné pomocníky“, kontejnerové zásilky z téměř všech jihoamerických zemí, které jsou přímo „prošpikovány“ kokainem kolumbijského „kartelu z Cali“. Pouze v uplynulých dvou letech zadrželi pracovníci polských protidrogových institucí v přístavu Gdyně více než jednu tunu kokainu.

Přes Polsko pašuje drogy také ruská mafie ze zemí SNS. Pokud se v budoucnosti v Polsku zvýší životní úroveň, vytvoří se také trh heroinu a kokainu, včetně obvyklých struktur organizovaného zločinu. Současný vývoj však polské specialisty z policejních složek příliš netěší. Předpokládalo se vytvoření speciální jednotky 1 500 mužů, která se měla věnovat potírání drogové kriminality. Místo toho hlavní velitelství polské policie disponuje pouze skupinou šesti osob a jednotlivá vojvodství mohou nasadit k zákrokům proti ilegálním producentům drog a proti tuzemskému a mezinárodnímu obchodu s těmito látkami přibližně stejný počet policistů.

Frankfurter Allgemeine Zeitung 2.12. 1994

SLOVENSKO

Na Slovensku vzniká Národní drogový informační systém (FP – „focal point“), který se má stát v budoucnosti součástí evropské databázové sítě. Pravděpodobně bude dislokován v současné době vznikajícím Národním protidrogovým úřadě (NPDU). FP by měl evidovat pouze informace o drogách a neměl by zahrnovat problematiku alkoholu, tabáku či jiných závislostí (např. gambling). FP by měly především pomáhat při objasňování principů vzniku drogových závislostí. Informace, na které se FP při shromažďování a vyhodnocování zaměří, by měly obsahovat například počty nově evidovaných a léčených narkomanů a narkomanů v poradnách, případy úmrtí v důsledku konzumace drog, výsledky průzkumu mezi mladistvými a ankety o postoji veřejnosti k problému zneužívání drog. V databázi by měly být údaje o zahraniční drogové scéně (s důrazem na sousední státy), dostupných informačních a propagačních materiálech, odborných dokumentech, projektech boje proti drogám připravovaných či již realizovaných v zahraničí, trestné činnosti související s drogami, případech zabavení drog policií či celníky a o novinářích zabývajících se drogovou problematikou. Shromažďovat se mají také informace o produkci, prodeji legálních drog,

související legislativě, testovacích laboratořích a další poznatky podle požadavku praktické činnosti.

Sme 12.12. 1994

ČESKÁ REPUBLIKA

Konzumace drog v České republice rapidně stoupá. V roce 1992 bylo jen v Praze přibližně 5000 osob, které pravidelně konzumovaly drogy. V současnosti je tento počet dvojnásobný. Dosud největší průzkum mezi českou mládeží financovaný ministerstvem zdravotnictví přinesl alarmující výsledky. Třetina mladistvých ve věku 15 až 19 let přiznala, že drogy již konzumovala, z toho 13,4 % konzumuje drogy pravidelně.

Podle pražského hlavního hygienika Polaneckého jsou mezi českou mládeží nejvíce rozšířené kanabisové drogy hašiš a marihuana. Následují ředidla, halucinogeny, medikamenty, kokain, LSD a v laboratořích vyráběný pervitin, který je na západoevropské drogové scéně znám jako „ČEKO“. Jako místo prvního kontaktu s drogou uvedlo 30 % dotázaných rockové koncerty nebo kluby, 18 % party a 14 % diskotéky.

Průzkum přesvědčivě potvrdil domněnku policie. S drogami se obchoduje ve velkém. Česká republika již není pouze tranzitním státem. Polovina mladistvých uvedla, že pro není žádný problém opatřit si drogy. Každý desátý si dokonce kupuje drogy přímo ve škole. Jako nejčastější motiv zahájení konzumace drog byl uveden „únik“ bez uvedení bližších podrobností.

Průzkum vyvrátil dosud vžitě představy o konzumentech drog. Drogy berou především děti ze sociálně zabezpečených vrstev. Mezi závislími na drogách převažují studenti gymnázií, jejichž rodiče mají vysokoškolské vzdělání. „Drogy jsou otázkou módy, ke které je náchylná elita společnosti“, míní sociolog Disman.

Der Standard 14.12 1994

MAĎARSKO

Americký federální úřad pro vyšetřování (FBI) rozšiřuje své výcvikové a součinnostní programy v Rusku a východní Evropě. Základní předpoklady pro rozšíření aktivit FBI v Evropě vytvořila v létě 1994 cesta ředitele úřadu Luise Freeha do devíti evropských zemí. Konkrétním výsledkem této cesty je zapojení FBI do výuky na nové policejní akademii v Budapešti.

Rozšířené programy FBI budou zaměřeny jak na výcvik policie, tak i na přípravu tak zvaných styčných důstojníků. Jedná se o představitele policií jednotlivých zemí, kteří jsou po výcviku považováni za dostatečně důvěryhodné, aby mohli pomáhat FBI. Zástupci FBI však zdůrazňují, že úloha této instituce se omezuje na kriminální záležitosti jako drogy, praní peněz a nezahrnuje zpravodajské aktivity.

L. Freeh hodlá navštívit začátkem roku 1995 Čínu a dosáhnout obdobné dohody o rozšíření výcvikových policejních programů i v Asii.

The Washington Post 14.12 1994

TURECKO

Informační prameny zveřejňují stále více zpráv o úspěšných akcích protidrogových jednotek, při kterých je zabavováno obrovské množství drog.

Heroin byl po dlouhá léta dopravován mezinárodními drogovými kartely do západní Evropy především po takzvané klasické „Balkánské trase“. Žádaná droga, která pochází ze 70 % ze států „Zlatého půlměsíce“ (Irán, Afghánistán a Pákistán), putovala přes Turecko, Bulharsko, Jugoslávii a Rakousko do Německa a dalších států západní Evropy. Válka v bývalé Jugoslávii zablokovala starou „obchodní cestu“.

Výchozím bodem dodávek heroinu zůstává Istanbul. V jihovýchodních regionech Turecka pracují laboratoře, ve kterých je opium přepracováváno na heroin. V Istanbulu se droga shromažďuje v obrovských skladech, setkávají se zde výrobci s obchodníky, najímají kurýři a sestavují se transporty.

Nová trasa vede nyní přes Bulharsko, Srbsko nebo Rumunsko do Maďarska. Další variantou je převoz drogy po moři do rumunského přístavu Konstanta, dále do Bukurešti a transport dále pokračuje po nové Balkánské trase. Z Maďarska jsou dvě možnosti pašování drog a to přes Rakousko nebo Slovensko a Českou republiku do SRN. Také může být využita cesta přes Ukrajinu a Polsko. V současnosti dokonce stoupá význam pašování drog přes Střední Asii, Ukrajinu, Bělorusko a Polsko.

I přes nesporné úspěchy celníků a policistů větší část drog dosáhne svého místa určení. V Turecku, centru obchodníků s drogami nemá policie velké naděje na odhalení laboratoří v obtížně přístupných kurdských oblastech nebo na vypátrání skladů drog ve zcela nepřehledné dvanáctimilionové metropoli Istanbulu. Pátrání po drogách také podstatně ztěžuje obrovský dopravní provoz v Istanbulu. Z Turecka je ročně vypravováno 300 000 kamiónů s nákladem určeným do zahraničí. Protože droga bývá spíše než v nákladu ukryta v automobilu, trvá prohlídka kamiónu přibližně 16 hodin. Mimo to podle platných právních norem musí turecká policie okamžitě zabavit všechny drogy, o kterých se dozví. To je nevýhodné pro německé policisty, kteří by potřebovali, aby turečtí kolegové nechali již odhalený transport odjet. Potom by mohli kamion pozorovat po celé trase a tak odhalit příjemce „zboží“ na západě.

Pokud se jedná o dopravu zboží k zákazníkům jsou obchodníci s drogami extrémně nápadití a flexibilní. Úřady tranzitních a cílových zemí zadržují sice stále větší množství drog, menší či větší přepravce, obchodníky nebo dokonce i muže v pozadí. Přesto nedochází k přerušení obchodu a přepravy drog.

Pokud bude existovat poptávka po drogách, situace se nezmění. Dosud každé zboží, o které byl na trhu zájem, bylo vyráběno a distribuováno. Bojovníci proti drogám vědí dobře, že pokud neklesne zájem o drogy, najdou se zločinci a trasy.

Süddeutsche Zeitung 18.12. 1994

IZRAEL

Obliba izraelských bank u ruské mafie stále stoupá. Zvýhodnění židovských přistěhovalců z bývalého SSSR usnadňuje organizovanému zločinu praní peněz v Izraeli. Noví přistěhovalci si mohou u banky otevřít devizové konto, ukládat hotové peníze a bezcelně dovážet zlato, diamanty a šperky. V roce 1993 dosáhly tyto takzvané privátní převody celkové sumy 899 milionů dolarů. Úřad bankovního dozoru v Tel Avivu se obává, že přepravní možnosti emigrantů zneužívá ruská mafie. Proto byly izraelské banky vyzvány k větší obezřetnosti při finančních transakcích.

Der Spiegel 26.12. 1994

SEVERNÍ KOREA

V budově Domu přátelství na ruském Dálném východě, nedaleko hranic se Severní Koreou, seděli dva elegantně oblečení Severokorejci u stolu s několika Rusy, kteří se snažili nakoupit drogy. Korejci nabídli osm kilogramů heroinu za jeden milion dolarů a tvrdili, že jsou schopni dodat této drogy až dvě tuny. Z tašky vyjmuli jako vzorek balíček s asi 350 gramy heroinu, za který Rusové zaplatili svazkem dolarů. Zatímco Severokorejci počítali peníze, Rusové náhle prudce vstali. Byli to skrytí vyšetřovatelé ruské protidrogové instituce. Současně do místnosti vnikli další Rusové ozbrojeni revolvery a překvapené Korejce zatkli.

Tato operace, která proběhla v červnu 1994, byla zřejmě pokusem ruských úřadů o uzavření „kanálu“, kterými proudí drogy do Ruska s vědomím pchjongjanské vlády. Zadržení Korejci měli u sebe cestovní pasy, což dnes v KLDR mohou pouze vysocí státní úředníci. Údajně vlastnili také průkazy totožnosti, které vydala severokorejská policie. Rovněž chování a svěťácký „image“ zatčených potvrzovaly jejich příslušnost ke společenské elitě. Jeden z nich dokonce ovládal francouzštinu, španělštinu a angličtinu. V ruském Chasanu jim však šarm příliš nepomohl. Koncem října byli odsouzeni za pašování drog k sedmi a šesti letům pobytu v pracovním táboře.

Severokorejské diplomaty trpící nedostatkem valut se zapojují do pašování a 20 z nich bylo nuceno opustit Švédsko, Norsko, Dánsko a Finsko po obvinění z pašování narkotik a z obchodu s tímto zbožím na černém trhu.

Newsweek 13.11. 1994

PERU

Zásilku 300 košil napuštěných roztokem kokainu zabavil na mezinárodním letišti v Limě protidrogový oddíl peruánské policie. Zásilka byla adresována příjemci v jihoafrickém Johannesburgu. Roztok, kterým byly košile napuštěny, obsahoval 90 – 95 % drogy

Zpráva ČTK z 27.12. 1994

SPOJENÉ STÁTY AMERICKÉ

Zpráva americké instituce GAO uvádí, že rostoucí počet poštovních zaměstnanců je uplácen velkými drogovými kartely a jako protislužbu propouští poštovní zásilky obsahující drogy. Zpráva se opírá o tvrzení vládních drogových expertů, podle nichž je americká pošta používána pro přepravu stále většího množství drog a také pro transfer hotových peněz, pocházejících z prodeje drog do zahraničí. Vyšetřovatelé se soustředili na korupci poštovních úředníků na východním pobřeží ve městech New York, Newark a Washington, kam pošta údajně dopravuje největší množství drog.

Ve zprávě GAO se uvádí, že v období od roku 1988 do dubna 1994 bylo vyšetřováno pro předpokládanou kriminalitu související s drogami celkem 1760 zaměstnanců pošt. Asi 82 % vyšetřovaných zaměstnanců pracovalo v nejnižších funkcích a pouze manipulovali se zásilkami, ale vyšetřovatelé odhalili i kontrolory, administrativní pomocný personál a poštovní úředníky, kteří byli zapojeni do zasílání drog. Zpráva GAO však neupřesňuje, kolik ze zmíněných 1760 osob bylo později obviněno a obžalováno.

Intelligence Newsletter 15.12. 1994

Představitelé amerických federálních institucí uvedli, že falešná banka, kterou zřídili v Karibské oblasti, pomohla odhalit důležité metody a postupy, používané při praní peněz kolumbijským drogovým kartelem z Cali a italskými skupinami organizovaného zločinu.

Poprvé v historii byla banka založena a využívána federálními agenturami pro potřeby vyšetřování organizovaného zločinu. Poskytla velmi průkazné poznatky o přímém spojení mezi kolumbijským kartelem a italskými zločineckými skupinami, které zabezpečovaly distribuci drog.

Dvouleté vyšetřování zahájila americká protidrogová instituce DEA. Na vyšetřování se významně podílel také daňový úřad IRS, FBI a bezpečnostní složky čtyř amerických států a čtyř zahraničních států. Banka fungovala šest měsíců v závěrečné fázi vyšetřování a její činnost byla ukončena tento měsíc.

Ředitel DEA Thomas Constantine uvedl, že již bylo uvězněno 60 podezřelých Američanů a Ital Pasquae Locatelli, údajně šéf velké italské zločinecké organizace operující v Evropě a v Kanadě. Zatčení dalších osob bude následovat.

V rámci operace Dinero byly zadokumentovány transakce kolumbijského kartelu a dvou zločineckých skupin z Itálie s využitím „soukromé“ banky na Anquille, britském teritoriu v Karibské oblasti. Tato banka byla ve skutečnosti řízena z expozitury DEA a Atlantě a umožnila pověřeným orgánům z USA, Francie, Itálie, Kanady a Španělska identifikovat nejen obchodníky s drogami z Kolumbie, ale i osoby, které tyto obchodníci využívali jako své prostředníky. Kromě uvěznění zločinců se podle Constantineho podařilo zabavit 9 tun kokainu, majetek v hodnotě 52 milionů dolarů, z toho 39 milionů dolarů v hotovosti a 3 obrazy oceněné minimálně na 10 milionů dolarů. Obrazy přivezl kurýr z Kolumbie a byly zadrženy na mezinárodním letišti v Miami. Jedná se o Picassovu „Hlavu žebráka z roku 1904“, „obraz Svatého Pavla“ od Rubense a portrét od anglického malíře Reynoldse.

„Nejvíce jsme hrdí na to, že jsme mohli studovat ilegální účetnictví obchodníků s drogami“, řekl agent William Malarney, který byl zapojen do uvedené operace. „Mohli jsme vstupovat do jejich zasedacích síní a sledovat finanční transakce“, pokračoval Malarney.

Podle Malarneye se nápad vytvořit banku a lákat do ní dealery drog zrodil při běžném rozhovoru s informátorem před několika lety. Informátor tehdy řekl agentům DEA, že Kolumbijci by nejvíce potřebovali vhodnou a respektovanou banku, která by manipulovala s jejich zisky nebo je měnila na dolary. Za pomoci britské vlády američtí agenti vybrali jako sídlo falešné banky Anquillu, neboť zákony na tomto ostrově chrání identitu zákazníků.

International Herald Tribune 19.12. 1994

NIZOZEMSKO

V Nizozemsku se již po dvacet let toleruje konzumace a „drobný prodej“ měkkých drog. Ani tato liberální drogová politika však nezabránila skupinám organizovaného zločinu postupně ovládnout v podstatě legální trh měkkých drog. Sociálně-liberální vláda v Haagu proto hledá nový politický přístup, který umožnil posílení státní regulace v oblasti produkce a distribuce měkkých drog. Podle nizozemské ministryně spravedlnosti Winnie Sorgdragerové se v proslulých „kavárnách“ již delší dobu obchoduje také s tvrdými drogami. Některé kavárny jsou ovládnuty zločinci a majitelům jde výhradně o zisk. Tyto podniky bude nutno uzavřít a v provozu ponechat pouze ty, které dodržují platná kritéria.

Sorgdragerová, 45letá levicově liberální politička, však bez rozpaků přiznává, že prováděná politika tolerování konzumace měkkých drog (hašiše a marihuany) nepřinesla žádný podstatný úspěch. Mnohé z asi 1 500 „kaváren“, které zásobují podle odhadu 600 000 pravidelných konzumentů, jsou ovládnuty organizovaným zločinem.

Ministryně spravedlnosti k problematice zásobování kaváren měkkými drogami uvedla : „Musíme skoncovat s pokrytectvím v různých přístupech k distribuci těchto drog. Tento princip snad dobře fungoval v sedmdesátých letech, v současnosti se však již zcela vymkl státní kontrole“.

Neue Zürcher Zeitung 22.1. 1995